

Smernice za javno naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev

Verzija 1.0

Junij 2016

Smernice za javno naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev je pripravilo Ministrstvo za javno upravo v sodelovanju z Inženirsko zbornico Slovenije (IZS), Gospodarsko zbornico Slovenije (GZS), Obrtno zbornico Slovenije, Zbornico za arhitekturo in prostor, DARS, d. d., DRI upravljanje investicij, d. o. o., Ministrstvom za okolje in prostor ter Ministrstvom za infrastrukturo.

Posebna zahvala za vsebinsko bogato prispevanje k nastanku smernic gre g. Elvisu Štembergerju in mag. Barbari Škraba Flis, predstavnikoma IZS ter g. Slovenku Henigmanu, predstavniku GZS.

Delo pri pripravi smernic je koordiniral Direktorat za javno naročanje Ministrstva za javno upravo, mag. Urška Skok Klima in mag. Domen Bizjak.

Izdaja 1.0, junij 2016

www.djn.mju.gov.si

KAZALO

1. Uvod

2. Vodenje investicijskih projektov

2.1. Pravne podlage, ki urejajo izvajanje investicijskih projektov

2.2. Vloga naročnika kot investitorja

2.3. Investicijska dokumentacija

3. Javno naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev

3.1. Izbira postopka za izvedbo javnega naročila

3.2. Projektni natečaj

3.3. Izračun ocenjene vrednosti

4. Priprava dokumentacije za oddajo javnega naročila

4.1. Tehnične specifikacije oz. projektna naloga

4.2. Pogoji za sodelovanje

4.2.1. Tehnični in kadrovske pogoji ter ustreznost za opravljanje poklicne dejavnosti

4.2.2. Ekonomski in finančni pogoji

4.3. Merila za oddajo javnega naročila

4.3.1. Izračun ekonomsko najugodnejše ponudbe na podlagi več meril

4.3.2. Nabor meril, primernih za naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev

4.4. Neobičajno nizke cene

1 Uvod

Smernica temelji na izhodiščih, ki jih določa Zakon o javnem naročanju (v nadaljnjem besedilu: ZJN-3), in opredeljuje postopke naročanja arhitekturnih in inženirskih storitev, tj. storitev, ki jih opravljajo pooblaščen arhitekti in pooblaščen inženirji na področju graditve objektov in širše. Arhitekturne in inženirske storitve obsegajo predvsem:

- svetovalni inženiring na strani investitorja v vseh fazah vodenja investicije,
- strokovno pomoč pri predinvesticijskih aktivnostih in izdelavo investicijske dokumentacije,
- strokovne storitve v postopku umeščanja objekta v prostor,
- izdelavo strokovnih podlag, kot so analize, elaborati, študije ipd.,
- storitve, vezane na raziskovalna in ostala terenska dela (geološko-geomehanske, hidrološke raziskave s poročilom ipd.),
- storitve zagotavljanja in kontrole kakovosti v laboratoriju in na terenu,
- geodetske storitve v skladu s predpisi, ki urejajo evidentiranje nepremičnin,
- geodetska dela in naloge po zakonu, ki ureja geodetsko dejavnost, in drugih zakonih, kot so meritve, opazovanja, geodetska izmera, kartiranje, zajem in obdelava topografskih podatkov idr.,
- projektiranje in s tem povezano tehnično svetovanje ter projektantski nadzor,
- revidiranje, recenziranje, izdelavo strokovnih mnenj,
- strokovni oz. gradbeni nadzor v fazi gradnje,
- sodelovanje pri upravnih postopkih pridobitve gradbenega in uporabnega dovoljenja ter spuščanju objekta v obratovanje.

Poseben poudarek smernice je opredelitev nabora meril za oddajo javnega naročila, kar je skladno z zahtevo ZJN-3, da »za oddajo javnega naročila storitve izdelave računalniških programov, arhitekturnih in inženirskih storitev ter prevajalskih in svetovalnih storitev naročnik ne sme uporabiti zgolj cene kot edinega merila za oddajo javnega naročila«.

Za vsako fazo investicijskega projekta morata tako naročnik kot investitor sprejeti odločitev o njeni izvedbi, načinu oz. postopku izvedbe, časovnem in finančnem okvirju ter izvajalcih. Če se investitor odloči, da določene faze investicijskega projekta ne izvede z lastnimi kadrovskimi viri, mora uporabiti mehanizem javnega naročanja in pri tem upoštevati veljavno zakonodajo ter dobro prakso na tem področju. Pri javnem naročanju arhitekturnih in inženirskih storitev na področju graditve objektov je dobra praksa še posebej pomembna, saj pozitivni in negativni učinki izbire izvajalca arhitekturnih in inženirskih storitev multiplikativno vplivajo na stroške gradnje, še bistveno bolj pa na stroške obratovanja in vzdrževanja ter končne razgradnje objekta.

Smernica je orodje, ki ga pripravljavci smernice priporočajo naročnikom za uporabo in ki daje primerne ter z ZJN-3 usklajene usmeritve, kako naj postopek javnega naročila za izbiro izvajalca arhitekturnih in inženirskih storitev praviloma poteka. Smernica priporoča vsakokratno prilagajanje konkretnemu predmetu javnega naročila s pomočjo izbire postopkov, pogojev in meril, ki so najbolj ustrezni za konkreten primer in razmere na trgu ter omogočajo ponujanje velikim, srednje velikim in majhnim ponudnikom.

2 Vodenje investicijskih projektov

2.1 *Pravne podlage, ki urejajo izvajanje investicijskih projektov*

Izvajanje investicijskih projektov na področju gradenj temelji na širokem naboru predpisov, pri čemer je treba primeroma izpostaviti vsaj naslednje:

- Zakon o graditvi objektov (ZGO-1),
- Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt),
- Zakon o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor (ZUPUDPP),
- Zakon o rudarstvu (ZRud-1),
- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1),
- Zakon o vodah (ZV-1),
- Zakon o ohranjanju narave (ZON),
- Zakon o kmetijskih zemljiščih (ZKZ),
- Zakon o varstvu pred požarom (ZVPoz),
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1),
- Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (ZVISJV),
- Energetski zakon (EZ-1),
- Zakon o elektronskih komunikacijah (ZEKom-1),
- Zakon o gradbenih proizvodih (ZGPro),
- Zakon o geodetski dejavnosti (ZGeoD-1),
- Zakon o državnem geodetskem referenčnem sistemu (ZDGRS),
- Zakon o evidentiranju nepremičnin (ZEN),
- Zakon o zemljiški knjigi (ZZK-1),
- Zakon o investicijah v javne zdravstvene zavode, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija (ZIJZ-1).

Investitor upošteva tudi temeljno zakonodajo, ki ureja vodenje upravnih postopkov, javno naročanje, pogodbeno razmerje z izvajalci ipd.:

- Zakon o upravnem postopku (ZUP),
- Zakon o javnem naročanju (ZJN-3),
- Obligacijski zakonik (OZ),
- Stvarnopravni zakonik (SPZ),
- Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) ter
- kadar je to primerno, splošna mednarodna določila FIDIC in/ali Posebne gradbene uzance (Uradni list SFRJ, št. 18/1977) kot primere dobre obligacijske prakse (podrejene OZ).

Priprava investicijske dokumentacije je urejena s posebnimi predpisi:

- Uredba o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ,
- Uredba o metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju državnih cest,

- Uredba o metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na obrambnem področju,
- Uredba o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javne železniške infrastrukture.

Poleg zgoraj navedenih predpisov investitor in vsi ostali udeleženci pri graditvi upoštevajo tudi podzakonske in vse druge pravne akte, ki so relevantni za izvajanje investicijskih projektov na področju graditve objektov.

Izvajalci arhitekturnih in inženirskih storitev so v okviru svojih pooblastil posebej dolžni upoštevati izredno širok nabor drugih predpisov, obveznih smernic in standardov, ki so povezani z izvajanjem njihovih storitev in ki presegajo namen in vsebino te smernice kot tudi akte svoje poklicne zbornice.

2.2 Vloga naročnika kot investitorja

Investitor, ki je v skladu s predpisi o javnem naročanju naročnik, investicijo izvaja samostojno ali skupaj z drugimi javnimi ali zasebnimi pravnimi in/ali fizičnimi osebami.

Priporoča se, da investitor za vodenje investicije kot strokovnjaka v svoji ekipi imenuje vodjo investicije. Vodja investicije je fizična oseba, ki odgovarja investitorju za kakovostno vodenje investicije in skrbi za koordinacijo aktivnosti, ki jih mora izvajati investitor v postopku načrtovanja, vodenja in izvedbe gradnje. Vodja investicije skrbi in odgovarja za stroškovne, časovne, funkcionalne in vse druge vidike kakovosti, vezane na predmetno investicijo oz. gradnjo. Vodja investicije usmerja pripravo in izvedbo javnih naročil arhitekturnih in inženirskih storitev, gradenj in drugih, z investicijo povezanih storitev in dobav. Vodja investicije je posameznik, ki izpolnjuje pogoje za pooblaščenega arhitekta ali inženirja v skladu z zakonodajo, ki ureja graditev objektov.

Če investitor ne zmore ali ni usposobljen izvajati vseh investitorskih aktivnosti ali dela le-teh, v ta namen in v skladu z zakonodajo, ki ureja javno naročanje, najame neodvisno kompetentno arhitekturno in/ali inženirsko družbo ali posamezne pooblaščenec arhitekta in/ali inženirje. Najeta svetovalna družba ali posamezniki v okviru predmetne investicije izvajajo storitve za naročnika. Pri tem ne sme priti do nasprotja interesov.

Pri projektiranju investitor imenuje odgovornega vodjo projekta. Pri revidiranju investitor imenuje odgovornega vodjo revidiranja. Pri gradnji investitor imenuje odgovornega vodjo gradbišča. Za izvajanje gradbenega nadzora investitor zagotovi nadzornika, ki pa imenuje odgovornega nadzornika in po potrebi odgovorne nadzornike posameznih del. Za zagotavljanje varstva in zdravja pri delu investitor ali nadzornik imenujeta enega ali več koordinatorjev za zdravje in varstvo pri delu. Pred imenovanjem navedenih oseb se priporoča usklajevanje investitorja s projektanti, revidenti, nadzorniki in izvajalci.

2.3 Investicijska dokumentacija

Osnovno pobudo za izvedbo investicijskega projekta investitor opredeli v vzpostavitvenem dokumentu projekta, kjer se v grobem definirajo cilji, vsebina, obseg, časovni in finančni okvir, potrebne aktivnosti in viri za realizacijo projekta.

Na osnovi sprejete odločitve o nadaljevanju investicijskega projekta investitor pristopi k izdelavi investicijske dokumentacije na način, ki ga opredeljujejo predpisi, ki so navedeni v poglavju 2.1 Investicijska dokumentacija. V odvisnosti od stroškovne ocene lahko vsebuje dokument identifikacije investicijskega projekta predinvesticijsko zasnovo in investicijski program. Sestavni del investicijske dokumentacije so tudi vse strokovne podlage, ki so potrebne za izdelavo navedenih vrst oz. faz investicijske dokumentacije.

Posebej pomembni sestavni deli investicijske dokumentacije so tehnične specifikacije oz. projektna naloga, realen časovni plan ter primerno izdelana ocena stroškov gradnje, arhitekturnih in inženirskih storitev, financiranja, pridobitve pravice graditi, prispevkov in dajatev itd.

V investicijsko dokumentacijo sodi tudi vsa ostala dokumentacija, ki jo izdeluje investitor s ciljem učinkovitega vodenja in nadzora investicijskega projekta oz. gradnje.

3 Javno naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev

3.1 Izbira postopka za izvedbo javnega naročila

Izbira primerne postopka javnega naročanja arhitekturnih in inženirskih storitev je večplastna in odvisna predvsem od vrste, velikosti in zahtevnosti predmetnega objekta ter koncepta graditve.

Investitor se v prvi vrsti odloči za koncept graditve, pri čemer sta najpogostejša naslednja dva koncepta graditve oz. posledično načina oddaje del:

1. ločeno naročilo projektiranja in gradnje,
2. skupno naročilo projektiranja in gradnje.

Koncept **ločenega naročila**, posebej za projektiranje in posebej za gradnjo, je primeren za objekte, kjer je vsebino in obseg gradnje možno in potrebno predhodno natančno opredeliti v procesu projektiranja. Izdelana projektna dokumentacija, ki nastane v okviru javnega naročila arhitekturnih in inženirskih storitev (t. i. dokumentacija za razpis), predstavlja bistveni del tehničnih specifikacij za izvedbo javnega naročila gradnje. Prednost dvofaznega koncepta je predvsem v tem, da lahko projektant skupaj z investitorjem in drugimi udeleženci skozi več faz razvoja projekta oblikuje projektne rešitve, ki bodo v optimalni meri zadovoljile potrebe investitorja v funkcionalnem, stroškovnem, časovnem in drugem smislu. Omenjeni koncept je zlasti priporočljiv za infrastrukturne objekte, kjer je umestitev v prostor izrazito zahtevna in morajo tehnične specifikacije objektov zadovoljevati kompleksne zahteve sistemov, v okviru katerih ti objekti delujejo. Pomembno pri tem konceptu je, da investitor v okviru javnega naročila zajame vse vrste projektne dokumentacije in storitev projektantskega nadzora ter na ta način

zagotovi sodelovanje istega projektanta od začetka projekta vse do zaključka gradnje. Tudi Zakon o graditvi objektov (v nadaljnjem besedilu: ZGO-1) določa, da odgovorni vodja projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja sledi gradnji in ne nazadnje v dokazilu o zanesljivosti objekta, ki je poleg projekta izvedenih del nujen element za začetek postopka pridobitve uporabnega dovoljenja, podpiše izjavo, da je izvedena gradnja skladna z gradbenim dovoljenjem in projektom za pridobitev gradbenega dovoljenja. Iz navedenega razloga in v cilju čim bolj jasne opredelitve odgovornosti je smotrno, da izbrani projektant izdeluje vse vrste projektne dokumentacije in posledično tudi opravlja projektantski nadzor.

V skupino projektov, pri katerih je priporočljivo ločeno naročiti projektantske storitve v celoti, sodi večina investicij, saj je večinoma možno in potrebno v neodvisnem postopku projektiranja oblikovati projektne rešitve za bodoči objekt, ki bodo v optimalni meri zadovoljile potrebe investitorja v funkcionalnem, stroškovnem, časovnem in drugem smislu. Mednje sodijo na primer:

- projektiranje poslovnih in stanovanjskih stavb,
- projektiranje objektov s področja znanosti in izobraževanja, kulture in športa,
- projektiranje objektov s področja zdravstva,
- projektiranje objektov s področja komunalne, prometne in vodne infrastrukture,
- projektiranje objektov s področja energetike in energetske infrastrukture (hidroelektrarne, stikališča in transformatorske postaje, daljnovodi in kablovodi, plinovodi ...),
- projektiranje državnih in občinskih objektov ter objektov s področja obrambe,
- itd.

Koncept **skupnega naročila** projektiranja in gradnje je primeren pri tistih investicijskih projektih, kjer se lahko vsebina, obseg, predvsem pa cilji gradnje vnaprej zadosti natančno določijo, tehnološka rešitev pa je toliko specifična in zahtevna, da jo je smiselno prepustiti ponudnikom. To je zlasti primerno pri objektih, katerih umestitev v prostor je enostavna in katerih funkcionalne in druge zahteve je možno določiti v okviru tehničnih specifikacij javnega naročila, s čim večjim sklicevanjem na predpise, standarde in normative, ki natančno opredeljujejo kakovost in postopke gradnje. Skupno naročilo projektiranja in gradnje se običajno uporablja pri objektih, kjer se bo implementirala zahtevna tehnologija, ki jo lahko zagotovijo le proizvajalci oz. dobavitelji teh tehnologij. Za doseganje ciljev in zahtev, opredeljenih v javnem naročilu, lahko ponudniki ponudijo različne tehnološke rešitve, ki vključujejo tudi različne izvedbe objekta, naprav in posledično projektne dokumentacije. Za razliko od koncepta ločenih javnih naročil projektiranja in gradnje je v postopku skupnega javnega naročila projektiranja in gradnje poudarek na nadzoru nad doseganjem zahtev, ki morajo biti skrbno predpisane v tehničnih specifikacijah javnega naročila in jih naročnik ob zaključku gradnje tudi preveri.

Med projekte, kjer je priporočljivo naročiti projektantske storitve in gradnjo skupaj, sodi manjši del projektov, kjer bistveni del predstavlja implementacija posebnih tehnologij, ki so običajno rezultat dolgoletnega razvoja in ki svoje naloge opravljajo kot zaključena celota. Predpogoj za tovrstno naročilo je, da je cilje, ki jih mora dosegati zgrajeni objekt, vključno z omenjeno tehnologijo, možno natančno opredeliti v tehničnih specifikacijah, torej v fazi izdelave dokumentacije za javno naročilo. Mednje sodijo na primer:

- izgradnja nuklearnih elektrarn in termoelektrarn,
- izgradnja vetrnih in velikih sončnih elektrarn,
- izgradnja objektov za mehansko in biološko predelavo ali sežiganje odpadkov,
- izgradnja najrazličnejših objektov z implementirano tehnologijo najvišjega nivoja itd.

Mogoča je tudi kombinacija obeh konceptov, pri čemer se investitor lahko odloči ločeno naročiti storitve projektiranja, na primer do faze idejnega projekta ali do faze pridobitve gradbenega dovoljenja, naslednje, bolj detaljne vrste projektnih dokumentacij pa naroči v okviru javnega naročila gradnje.

V skupino projektov, kjer je možna kombinacija obeh konceptov (del javnega naročila izvesti po enem konceptu in del po drugem), lahko uvrstimo skoraj vse primere, ki so zgoraj navedeni pri obeh konceptih, še posebej pa zahtevne premostitvene objekte, ki jih je mogoče graditi z uporabo različnih tehnologij. V okviru določenega projekta je možno tudi ločeno naročiti in izvajati projektiranje in gradnjo za večji del objekta in le v manjšem obsegu skupno, pri tem pa to ne sme biti namenjeno obidu ZJN-3 v smislu drobljenja javnih naročil. Na primer v primeru, da imamo podobjekt ali sistem, ki predstavlja neko zaključeno tehnološko celoto, je v specifičnih primerih smiselno le ta del celotnega projekta izvesti po konceptu skupnega naročila projektiranja in gradnje. Možni so tudi primeri, ko investitor na osnovi samostojnega naročila projektiranja izdela investicijsko dokumentacijo, pridobi financiranje, umesti objekt v prostor, pridobi gradbeno dovoljenje ter na osnovi izdelane projektne dokumentacije pripravi kakovostne tehnične specifikacije za samo gradnjo, pri čemer projektiranje projekta za izvedbo, projekta izvedenih del ter navodil za obratovanje in vzdrževanje objekta prepusti izvajalcu gradnje v ločenem javnem naročilu.

Pri javnem naročilu gradnje je možno zajeti samo gradnjo ali gradnjo skupaj z obratovanjem. Javno naročilo gradnje skupaj z obratovanjem je smiselno izvajati v primerih, ko je doseganje ciljnih parametrov delovanja objekta posebej zahtevno ali na primer v primeru koncesijskih pogodb.

Poleg navedenih obstajajo še drugi možni koncepti izvedbe projektov, ki posledično vplivajo tudi na način izvedbe vseh potrebnih javnih naročil in niso odvisni le od vrste predmetnih objektov, temveč tudi od pristopa k investiranju, financiranju ipd. Med te pristope uvrščamo javno-zasebna partnerstva, koncesijske pogodbe, leasing pogodbe itd. Vsekakor je ena izmed bistvenih investitorskih odločitev izbira najprimernejšega regulativnega okvirja za ureditev obligacijskih razmerij med vsemi udeleženci pri investiciji. V tem smislu je koristno najprej preveriti, ali je za predmetno investicijo primerno upoštevati dolgoletno preizkušeno prakso, ki je zapisana v določilih FIDIC.

FIDIC predstavlja Mednarodno zvezo svetovalnih inženirjev. Danes je v FIDIC včlanjenih več kot 60 držav, v Sloveniji je član FIDIC-a Gospodarska zbornica Slovenije – Združenje za svetovalni inženiring. FIDIC izdaja standardne oblike pogodb, ki so prevedeni v slovenski jezik in strokovno recenzirani. Na voljo so naslednje oblike standardnih pogodb:

- Pogoji gradbenih pogodb za gradbena in inženirska dela, ki jih načrtuje naročnik (RDEČA KNJIGA),
- Pogoji pogodb za obratno opremo, projektiranje in graditev za elektrotehnično in strojno obratno opremo za gradbena in inženirska dela, ki jih načrtuje izvajalec (RUMENA KNJIGA),
- Pogoji pogodb za dobavo, inženirske in gradbene storitve; projekti na ključ (SREBRNA KNJIGA),
- Kratke oblike pogodb in
- Naročnik/svetovalec; Vzorec pogodbe za storitve (BELA KNJIGA).

Za vsakega izmed izbranih pristopov vodenja investicije je treba skrbno izbrati najprimernejše načine naročanja arhitekturnih in inženirskih storitev in same gradnje.

V odvisnosti od izbranega koncepta graditve in na osnovi zakonodaje, ki ureja graditev, izhajajo tudi možne združitve vlog udeležencev pri graditvi in s tem možnost skupnega javnega naročila določenih arhitekturnih in inženirskih storitev. Mogoče je na primer skupno javno naročilo za projektiranje in nadzor nad izvajanjem gradnje, če projektiranje ni prepuščeno izvajalcu v okviru javnega naročila gradnje. Pri izvedbi javnega naročila je ključnega pomena preprečevanje navzkrižja interesov med posameznimi udeleženci pri predmetni gradnji. V vsakem primeru se v okviru istega javnega naročila ne smeta vključiti projektiranje in revidiranje, enako velja za izvedbo del in nadzor nad izvedbo del.

Za javno naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev investitor oziroma naročnik izbere enega izmed postopkov, navedenih v 39. členu ZJN-3, odvisno od vrste, zahtevnosti, obsega in ocenjene vrednosti arhitekturnih in inženirskih storitev. Za pridobitev kompleksnejših urbanističnih in krajinskih rešitev, prostorsko izpostavljenih stavb in gradbeno-inženirskih objektov ter konstrukcijsko zahtevnih premostitvenih objektov in industrijskih objektov, ki bi se lahko gradili z uporabo različnih razpoložljivih tehnologij, se priporoča, da naročnik izvede projektni natečaj kot samostojno javno naročilo ali vsaj del le-tega.

Ocenjuje se, da sta konkurenčni dialog in konkurenčni postopek s pogajanji postopka, ki za javno naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev nista primerna oz. sta izjemoma primerna, predvsem iz razloga, ker od ponudnikov zahtevata, da velik del svojih storitev, predvidenih v javnem naročilu, izvedejo že v fazi samega ponudbenega postopka in to brez kakršnega koli nadomestila. Omenjena postopka sta primerna pri izrazito razvojnih projektih oz. v posebnih primerih tehnološko kompleksnih gradenj, za katere je izredno težko ali nemogoče vnaprej sestaviti kakovostno tehnično specifikacijo predvsem zaradi neobstoja že izvedenih primerljivih gradenj. Ti primeri so izjemno redki, saj tehnične specifikacije, na primer za projektiranje, niso tako natančne kot pri gradnji, temveč predstavljajo le ciljni okvir. Izvajanje arhitekturnih in inženirskih storitev od prvih konceptnih rešitev pa vse do višjih in bolj dodelanih vrst projektne dokumentacije ima samo po sebi namen, da v sodelovanju projektanta in naročnika postopno nastaja ciljni produkt, torej kakovostna definicija bodočega objekta oz. najboljša možna tehnična specifikacija za naročilo gradnje. Običajno se konkurenčni dialog in konkurenčni postopek s pogajanji uporabljata le pri skupnem naročanju projektiranja in gradnje, saj vložek ponudnika v fazi postopka javnega naročila obsega večinoma projektantske storitve, ki predstavljajo le majhen delež vrednosti celotnega javnega naročila, katerega pretežni del predstavlja gradnja.

V 50. členu ZJN-3 je posebej izpostavljeno, da »/j/avna naročila blaga, storitev in gradenj, katerih predmet so intelektualne storitve, kakršna je projektiranje gradenj, pri katerih so merila za oddajo določena na način, da ponudb ni mogoče razvrstiti z metodami samodejnega ocenjevanja, ne morejo biti oddana na elektronski dražbi«. Na splošno in ne glede na vrednost javnega naročila velja, da elektronska dražba ni primeren postopek za naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev.

Ne nazadnje je treba pri izbiri najprimernejšega postopka javnega naročanja arhitekturnih in inženirskih storitev definirati, ali je smotrno najprimernejšega ponudnika izbrati v enem koraku ali skozi dvostopenjski postopek, na primer v okviru omejenega postopka po ZJN-3. Pri zahtevnih in obsežnih projektih se priporoča izvedba predhodne kvalifikacije, saj namreč priprava in pregledovanje ponudb za ponudnike in naročnika predstavljata časovno in finančno zahtevno nalogo. V primeru predhodne kvalifikacije se v prvem koraku običajno preverjata izpolnjevanje pogojev javnega naročila ter doseganje vnaprej določenih meril v skladu z 82. in 83. členom ZJN-3. V naslednjem koraku se k oddaji ponudb, kjer se ocenjujejo merila kakovosti in cene, povabijo le kvalificirani ponudniki.

3.2 Projektni natečaj

Prispevek natečaja k ustvarjanju kakovostnega prostora in gradenj je tradicionalno pomemben in nepogrešljiv, zlasti na področjih arhitekture, urbanističnega in krajinskega načrtovanja ter načrtovanja inženirskih objektov. Izvedba natečaja je posebej pomembna, ker na področjih arhitekture, urbanističnega in krajinskega načrtovanja ter načrtovanja inženirskih objektov načrtovanega posega praviloma ni možno vnaprej natančno opredeliti in je primerjava različnih zasnov oz. rešitev ključnega pomena za preverjanje in odpravo investicijskih dvomov. **Zato je v teh primerih priporočljivo izvesti natečaj tudi, kadar predvidena investicijska vrednost ne zavezuje k obvezni izvedbi projektnega natečaja.**

Posegi v prostor so praviloma vsestranske in zahtevne naloge, ki vplivajo na večje število deležnikov z različnimi interesi. Natečaj je postopek, ki zagotavlja javnost in uveljavitev javne koristi ter transparentno usklajevanje deležnikov, s čimer se bistveno zmanjšata možnost napačnih odločitev in nasprotovanje načrtovanemu posegu. Natečaj hkrati omogoča tudi promocijo projekta še pred začetkom izvedbe, kar je še posebej pomembno pri objektih javnega značaja.

Projektni natečaji se najpogosteje uporabljajo na področjih urbanističnega in krajinskega načrtovanja ter pridobitve optimalnih arhitekturnih in inženirskih, na primer konstruktorskih in tehnoloških rešitev.

Projektni natečaj je postopek izbire najustreznejše rešitve za načrtovani poseg ali objekt, ki temelji na kakovostnih merilih in celovitem projektne pristopu.

Izvedba projektnega natečaja omogoča investitorju oz. naročniku, da v sodelovanju s strokovno žirijo preveri projektno nalogo, primerja in ocenjuje različne strokovne rešitve ter izbere

najustreznejšo. Natečajne rešitve se ocenjujejo s pomočjo vnaprej določenih meril, ki, v odvisnosti od predmeta natečaja, vsebujejo različne vidike: od uspešnosti in gospodarnosti konkretne rešitve do trajnostnih, okoljskih in tehničnih vidikov ter stroškov življenjskega cikla. Na ta način lahko naročnik učinkovito in transparentno vodi načrtovano naložbo in zagotovi ustrezno dolgoročno kakovost in prihranek.

Kakovostna pot do uspešne naložbe vodi od ustrezne opredelitve ciljev in obsega naložbe in strokovno izdelane natečajne naloge skozi tehtanje in primerjanje različnih rešitev v ustrezno vodenem postopku natečaja do izbire najustreznejše rešitve in izvajalca storitve, kateremu naročnik v skladu s 46. členom ZJN3 odda javno naročilo.

Skladno s 100. členom ZJN-3 je izvedba projektne natečaja obvezna za naročnike, ki so organi Republike Slovenije, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in druge osebe javnega prava:

a) kadar se izvaja javno naročilo storitve projektiranja novih objektov v javni rabi v naslednjih primerih:

– za projektiranje objektov za šport, rekreacijo in druge objekte za prosti čas, skladno z enotno klasifikacijo vrst objektov iz skupine 241, kot jih določa uredba, ki ureja klasifikacijo vrst objektov in objektov državnega pomena, če ocenjena investicijska vrednost presega 500.000 eurov;

– za projektiranje drugih objektov, če ocenjena investicijska vrednost presega 2.500.000 eurov;

b) za javno naročilo storitve priprave strokovnih podlag za potrebe prostorskega načrtovanja, kot jih določajo predpisi s področja prostorskega načrtovanja v naslednjih primerih:

– če načrtovane prostorske ureditve posegajo na območja, kjer se spreminja namenska raba območja, kadar površina načrtovane prostorske ureditve presega površino pet hektarjev;

– če obvezno izvedbo projektne natečaja določa prostorski akt.

V 22. členu ZJN-3 so določene mejne vrednosti za objave na Portalu javnih naročil in Uradnem listu Evropske unije.

ZJN-3 določa, da morajo biti pravila za izvedbo projektne natečaje dostopna vsem, torej morajo biti upoštevana temeljna načela javnega naročanja, posebej se pri tem poudarja zahteva po krajevni oziroma personalni nediskriminaciji, tj. nediskriminaciji glede na ozemlje ali del ozemlja ali glede na to, ali je udeleženec pravna ali fizična oseba.

Če projektne natečaj ne predstavlja samostojnega postopka, ampak je del postopka za oddajo arhitekturnih in inženirskih storitev, velja pravilo, da je treba pri ugotavljanju ocenjene vrednosti upoštevati celotno vrednost storitev in tej vrednosti prišteti vrednost morebitnih nagrad in plačil udeležencem. Enako pravilo o upoštevanju vrednosti storitve in vrednosti nagrad in drugih plačil pri določanju ocenjene vrednosti velja tudi v primeru projektne natečaja, ko temu lahko sledi postopek s pogajanjem brez predhodne objave za oddajo storitve. To je primer, ko se za izvedbo storitve po postopku s pogajanjem izbere najugodnejši ponudnik izmed kandidatov, izbranih v postopku projektne natečaja (zmagovalec ali eden izmed zmagovalcev), ker gre za storitev, ki vsebinsko sledi rezultatom natečaja.

Pri projektne natečaju je obvezna vključitev strokovne žirije kot garanta za strokovno in neodvisno ocenitev natečajnih predlogov. Izrecno je postavljena zahteva, da žirijo sestavljajo

samo fizične osebe, od katerih mora imeti vsaj polovica tako strokovno usposobljenost kot udeleženci, če je to pogoj za sodelovanje.

Ni primerno, da na osnovi projektnega natečaja naročnik oddaja tiste arhitekturne in inženirske storitve, ki v okviru projektnega natečaja niso bile primerno vrednotene oz. ocenjevane. Če se v okviru istega projektnega natečaja oddajajo arhitekturne in inženirske storitve skupaj, morajo biti poleg meril, vezanih na arhitekturo, krajinsko arhitekturo in urbanizem, enakovredno zastopana tudi merila za ocenjevanje vseh drugih zastopanih inženirskih strok. Če se v okviru projektnega natečaja ocenjujejo zgolj ali pretežno vidiki, ki sodijo med arhitekturo, krajinsko arhitekturo in urbanizem, je edino pravilno, da naročnik izvede posebno javno naročilo za oddajo inženirskih storitev, pri čemer se med tehnične specifikacije vključi izbrana natečajna rešitev, ponudnik inženirskih storitev pa se zaveže k sodelovanju s ponudnikom, izbranim v postopku projektnega natečaja.

Za vrednost projektantskih storitev za dela, oddana prek projektnega natečaja, se uporabijo v točki 3.3 teh smernic izračunane ocenjene vrednosti arhitekturnih oz. inženirskih storitev.

Naročniki lahko za pripravo in izvedbo samega postopka izvedbe in organizacije natečajev smiselno uporabijo tudi Pravilnik o javnih natečajih za izbiro strokovno najprimernejših rešitev prostorskih ureditev in objektov (Uradni list RS, št. 108/04 s spremembami).

3.3 Izračun ocenjene vrednosti

Izračun ocenjene vrednosti sestavin, ki so potrebne za realizacijo investicijskega projekta, sodi med aktivnosti v okviru priprave investicijske dokumentacije v skladu z metodologijo, opredeljeno v predpisih iz poglavja 2.1. Posebej je pri tem pomemben izračun ocenjene vrednosti dveh pomembnih elementov finančne konstrukcije investicijskega projekta, tj. stroškov same gradnje in vseh potrebnih arhitekturnih in inženirskih storitev, vključno z izdelavo strokovnih podlag in izvedbo vseh potrebnih raziskav.

V javnem naročanju je pomen ugotovitve ocenjene vrednosti večplasten. Po eni strani je potrebna skrbnost pri ugotavljanju te vrednosti, ker je podlaga za objavo naročila v ustreznem mediju (portal JN, portal EU), oziroma uporabi določenega postopka. Po drugi strani je odraz pregleda trga, ki se opravi pred izvedbo javnega naročanja. Zakonska norma v splošnem opredeljuje, da mora ocenjena vrednost obsegati oceno vrednosti celotnega naročila z morebitnimi možnimi povečanji obsega naročila, dopolnitvami in obnovitvami.

Izračun ocenjene vrednosti mora temeljiti na celotnem plačljivem znesku brez DDV, kakor ga oceni naročnik, vključno s katero koli opcijo in morebitnimi podaljšanji naročil, kakor je izrecno navedeno v dokumentaciji v zvezi z oddajo javnega naročila. Če naročnik določi nagrade ali izplačila kandidatom ali ponudnikom, jih upošteva pri izračunu ocenjene vrednosti javnega naročila.

Naročnik metod, ki se uporabijo za izračun ocenjene vrednosti javnega naročila, ne sme izbirati z namenom, da se določi takšna ocenjena vrednost, da za oddajo javnega naročila ni treba uporabiti zakona.

Ocenjena vrednost za razpisani obseg storitev mora biti določena oz. veljavna, ko je v objavo poslano obvestilo o javnem naročilu ali periodično informativno obvestilo, ki se uporablja kot sredstvo za objavo povabila k sodelovanju, ali obvestilo o vzpostavitvi kvalifikacijskega sistema, če povabilo k sodelovanju ni predvideno, pa ko naročnik začne postopek javnega naročanja, na primer z navezovanjem stikov z gospodarskimi subjekti v zvezi z javnim naročilom. Način izračuna ocenjene vrednosti, vključno z vsemi količinskimi in cenovnimi parametri, mora biti razviden iz dokumentacije o javnem naročilu, ki jo vodi naročnik.

Metodologija izračuna ocenjene vrednosti je različna oz. odvisna od predmeta javnega naročila.

Pri izračunu ocenjene vrednosti javnega naročila gradenj se upoštevajo stroški gradnje ter skupna ocenjena vrednost blaga in storitev, ki jih naročnik da na voljo izvajalcu, če so potrebni za izvedbo gradnje. Podlago za izdelavo ocenjene vrednosti gradnje predstavlja tehnična oz. projektna dokumentacija, ki je opredeljena v predpisih iz poglavja 2.1, ki urejajo izdelavo investicijske dokumentacije.

Če se naročnik odloči za določeno investicijo, ki sodi med gradnje, mora upoštevati Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (oz. na področju državnih cest, javne železniške infrastrukture in/ali na obrambnem področju). Navedena metodologija predvideva izračun ocenjene vrednosti. Ocenjena vrednost same gradnje predstavlja največji del investicijske vrednosti in temelji na predpisani vrsti tehnične oz. projektne dokumentacije. Investicijskega programa na primer ni možno izdelati v skladu z omenjenimi predpisi, če pred tem ni izdelan vsaj idejni projekt. Investicijski program temelji na idejnem projektu ali na projektu višje ravni, kjer se na osnovi tehničnih rešitev in ocen potrebnega materiala in del pripravi ocena vrednosti gradnje. Za oceno stroškov visokih gradenj se posebej priporoča uporaba standarda SIST DIN 276-1. Le tako pripravljena ocenjena vrednost investicije predstavlja primerno osnovo za investitorjevo odločitev o smotrnosti same gradnje. **Skrben investitor se mora zavedati, da ima kakovostno pripravljena investicijska dokumentacija, ki upravičuje ali pa odsvetuje izvedbo investicije, izreden pomen in posledice v investicijskem procesu.** Ne nazadnje tudi finančne institucije za odobritev finančnih virov zahtevajo primerno izdelano investicijsko dokumentacijo in pogosto naročajo tudi njeno revizijo s strani neodvisnega konzultanta.

Ocenjena vrednost inženirskih storitev predstavlja le manjši del skupne ocenjene investicijske vrednosti, ki se določa v investicijski dokumentaciji skladno z veljavnimi predpisi. Za razliko od ocenjene vrednosti gradnje, ki temelji na projektni dokumentaciji, je vrednost inženirskih storitev možno oceniti le s pomočjo uveljavljenih metodologij, kot je na primer nemški HOAI (Honorarordnung für Architekten und Ingenieure – pravilnik za določitev honorarjev arhitekturnih in inženirskih storitev), ki ga je sprejel nemški zvezni parlament, ali drugih metodologij, potrjenih s strani strokovnih organizacij.

Za izračun ocenjene vrednosti arhitekturnih oz. inženirskih storitev se upoštevajo strokovne metodologije, kot so:

- A. Merila za vrednotenje inženirskih storitev (IZS) (<http://www.izs.si/dobra-praksa/merila-za-vrednotenje-inzenirskih-storitev/>),
- B. Poenostavljena merila za vrednotenje projektantskih storitev za stavbe (IZS in ZAPS) (<http://www.izs.si/dobra-praksa/merila-za-vrednotenje-inzenirskih-storitev/poenostavljena-merila-za-vrednotenje-inzenirskih-storitev/>)
http://www.zaps.si/index.php?m_id=strokovna_cena,
- C. Izračun ocenjene vrednosti del s področja geodezije (<http://www.izs.si/maticne-sekcije/msgeo/cenik-geodetskih-storitev/>) ali
- D. druge metodologije, uradno potrjene s strani poklicnih zbornic IZS ali ZAPS.

Način izračuna ocenjene vrednosti, vključno z vsemi količinskimi in cenovnimi parametri, mora biti razviden iz dokumentacije o javnem naročilu, ki jo vodi naročnik.

Začetek postopka javnega naročila arhitekturnih in inženirskih storitev, ne da bi naročnik predhodno zagotovil financiranje najmanj v višini ocenjene vrednosti naročila, ni gospodarno ravnanje. Izjema so dolgotrajni, praviloma večletni projekti, ki se izvajajo in financirajo po fazah.

4 Priloga dokumentacije za oddajo javnega naročila

4.1 Tehnične specifikacije oz. projektna naloga

Tehnične specifikacije predstavljajo obvezen del javnega naročila, v katerem naročnik opredeli vsebino in obseg arhitekturnih in inženirskih storitev, ki so predmet javnega naročila. ZJN-3 jih opredeljuje v 68. členu, v povezavi s 23. točko 2. člena, ter 69. in 70. členu.

Naročnik v tehničnih specifikacijah zasleduje cilj, da čim bolj natančno opredeli svoje zahteve glede prostorske umeščenosti, velikosti, namembnosti, funkcionalnosti, energetske učinkovitosti, okoljske sprejemljivosti, trajnosti, stroškovnih in vseh drugih vidikov v zvezi z gradnjo, ki je predmet arhitekturnih in inženirskih storitev.

Tehnične specifikacije vsebujejo praviloma naslednje sestavine:

- opis investicijskega projekta,
- cilj projekta,
- opis objekta, ki je predmet arhitekturnih in inženirskih storitev,
- jasno specifikacijo arhitekturnih in inženirskih storitev vseh potrebnih strok, ki zajemajo vse potrebne vrste projektne in druge dokumentacije, vključno z opisom zahtevane stopnje obdelave, načina predaje te dokumentacije, številom kopij, opisom formatov digitalnih zapisov itd.,
- navedbo arhitekturnih in inženirskih storitev, ki opredeljujejo vse potrebne nematerialne aktivnosti, kot so svetovanje naročniku, projektantski nadzor, pridobitev projektnih pogojev, soglasij, gradbenega in uporabnega dovoljenja ipd. Pri tovrstnih storitvah je treba natančno in transparentno opredeliti njihov obseg, ki naj bo vključen v ceno in rok,

- navedbo vseh potrebnih terenskih in drugih raziskav v sklopu izvedbe javnega naročila, pri čemer mora biti obseg zahtevanih raziskav podrobno opredeljen v obliki popisa del, ki zagotavlja enoumno razumevanje in vrednotenje ter enakopravnost ponudnikov,
- podrobno specifikacijo naročila arhitekturnih in inženirskih storitev kot osnovo za ponudbeni predračun, ki mora vključevati vse zgoraj navedene storitve oz. dela,
- opis in navedbo predhodno izdelane dokumentacije, rezultatov raziskav, katastrske in zemljiškoknjižne dokumentacije ter drugih dostopnih podatkov,
- navedbo standardov in normativov ter drugih tehničnih specifikacij, ki jih je poleg obveznih predpisov treba upoštevati pri izvedbi javnega naročila,
- navedbo drugih splošnih in posebnih pogojev naročnika, če ti obstajajo,
- opis načina komunikacije z naročnikom in drugimi udeleženci v postopku graditve, vključno z načini posredovanja podatkov,
- opis posebnih metodologij dela in načinov sodelovanja med udeleženci v postopku graditve, kot je na primer BIM (*ang. Building Information Modeling*) ipd.,
- opis postopkov, vezanih na pregledovanje in potrjevanje projektne dokumentacije s strani naročnika (recenzije, revizije itd.).

Tehnične specifikacije med drugim vsebujejo tudi jasno opredeljene zahteve naročnika glede energetske učinkovitosti in trajnostnih vidikov, ki presegajo minimalne zahteve, predpisane z obveznimi predpisi. Tovrstne zahteve imajo neposredne posledice na stroške gradnje, stroške vzdrževanja in obratovanja zgrajenega objekta, stroške njegove razgradnje, ceno prodaje ali oddajanja objekta v najem itd. in tudi na ceno arhitekturnih in inženirskih storitev.

Najbolj pravilen način upoštevanja trajnostne gradnje in zelenega javnega naročanja je, da se tovrstne zahteve vključijo med pogoje javnega naročila in ne med merila, na osnovi katerih se izbira najugodnejša ponudba arhitekturnih oz. inženirskih storitev.

Uvrščanje zahtev glede trajnostne gradnje in zelenega javnega naročanja med merila ni priporočljivo in predstavlja izrazito zahtevno nalogo, saj je o količinah in LCC (*ang. Life Cycle Costs*) lastnostih materialov oz. opreme na začetku investicije zelo težko natančno govoriti (projektne rešitve v času javnega naročila še ne obstajajo, prav tako tudi ne projektantski popisi, materiali imajo pomanjkljivo opredeljene faktorje LCC itd.). Bolj smotrno je ravnanje naročnika, da predvidi sistem nagrajevanja, če izbrani ponudnik v okviru izvedbe javnega naročila preseže zahteve naročnika v zvezi z energetske učinkovitostjo in drugimi trajnostnimi vidiki v celotni življenjski dobi predmetnega objekta, seveda pod pogojem, da pri tem ne preseže zahtevano investicijsko vrednost gradnje.

Sestavni del tehničnih specifikacij je lahko tudi projektna in druga dokumentacija, ki je bila izdelana v investicijskem procesu pred predmetnim javnim naročilom.

Tehnične specifikacije morajo omogočati odprtost javnih naročil konkurenci.

4.2 Pogoji za sodelovanje

ZJN-3 glede usposobljenosti gospodarskih subjektov najprej določa (75. člen) razloge, zaradi katerih se subjekt izključi iz postopka, določa pa tudi (76. člen), katera objektivna pravila in pogoje za sodelovanje subjektov lahko postavi naročnik.

Naročnik lahko določi objektivna pravila in pogoje za sodelovanje, ki se lahko nanašajo na ustreznost za opravljanje poklicne dejavnosti, na ekonomski in finančni položaj ter na tehnično in strokovno sposobnost, pri tem pa morajo biti vse zahteve povezane in sorazmerne s predmetom javnega naročila.

ZJN-3 tudi določa, da se lahko ponudnik sklicuje na kapacitete tretjih subjektov glede posameznikov in/ali dokazuje kadrovske sposobnosti svojih ali drugih posameznikov (torej vodstvenih delavcev, reference posameznikov ipd.) samo pod pogojem, da bodo ti tudi dejansko opravili ta del posla. Poleg tega pa zakon določa, da lahko naročnik zahteva, da ponudnik ključne naloge opravi sam.

Pred vsakim javnim naročilom mora naročnik opraviti oceno trga in le-to upoštevati pri opredelitvi pogojev, ki ne smejo biti diskriminatorni oz. morajo zagotavljati ustrezno raven konkurence, vendar ne na škodo kakovosti izvedbe javnega naročila.

4.2.1 Tehnični in kadrovske pogoji ter ustreznost za opravljanje poklicne dejavnosti

ZJN-3 določa, da lahko naročnik glede ustreznosti za opravljanje poklicne dejavnosti od ponudnikov zahteva, da so vpisani v enega od poklicnih ali poslovnih registrov, ki se vodijo v državi članici, v kateri ima gospodarski subjekt sedež. Če morajo imeti ponudniki določeno dovoljenje ali pa morajo biti člani določene organizacije, da lahko v svoji matični državi opravljajo določeno storitev, lahko naročnik v postopku za oddajo javnega naročila storitev od njih zahteva, da predložijo dokazilo o tem dovoljenju ali članstvu.

Dejavnosti izvajanja storitev projektiranja, revidiranja, nadzora in geodetska dejavnost so v Republiki Sloveniji regulirane dejavnosti. To pomeni, da jih lahko opravljajo le poslovni subjekti, ki izpolnjujejo pogoje, določene z zakonoma, ki obravnavata graditev objektov in geodetsko dejavnost.

Ustreznosti pravnega subjekta za opravljanje dejavnosti

Pri naročilu projektiranja in revidiranja naročnik:

- Od ponudnika s sedežem v Republiki Sloveniji zahteva, da le-ta izpolnjuje pogoje za projektanta (28. člen ZGO-1 s spremembami), pri naročilu gradbenega nadzora pogoje za projektanta ali izvajalca (28. oz. 29. člen ZGO-1 s spremembami), pri naročilu del s področja geodetskih storitev in geodetske dejavnosti pa pogoje za geodetsko podjetje (3. in 4. člen ZGeoD-1). Pri naročilu projektiranja, nadzora in revidiranja se izpolnjevanje pogojev dokazuje z ustrežno registracijo dejavnosti in predložitvijo pogodbe o zaposlitvi ali

podjemne pogodbe, sklenjene s pooblaščenim posameznikom z ustreznim pooblastilom, kot tudi predložitvijo police o zavarovanju odgovornosti za škodo v skladu z 32. in 33. členom ZGO-1. Pri naročilu del s področja geodetskih storitev in geodetske dejavnosti pa z ustrežno registracijo dejavnosti in predložitvijo pogodbe o zaposlitvi odgovornega geodeta ter police o zavarovanju odgovornosti za škodo v skladu s 4. členom ZGeoD-1. Če je geodetsko podjetje vpisano v javni seznam geodetskih podjetij, ki ga vodi Inženirska zbornica Slovenije, predložitev dokazil ni potrebna, saj zadošča vpogled naročnika v seznam.

- Od ponudnika s sedežem v državah članicah Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije ali s sedežem v državi, s katero je sklenjen ustrezen mednarodni sporazum, naročnik zahteva, da le-ta izpolnjuje pogoje za zakonito opravljanje dejavnosti v državi sedeža; izpolnjevanje pogojev se dokazuje s potrdilom, ki ga izda pristojen organ v državi sedeža.
- Od ponudnika s sedežem v državi, ki ni navedena v predhodnih dveh alinejah, zahteva, da le-ta izpolnjuje pogoje za zakonito opravljanje dejavnosti v državi sedeža, pri čemer lahko ponudnik opravlja storitve v Republiki Sloveniji le, če je izpolnjen pogoj materialne vzajemnosti; ali je izpolnjen in kakšen je, mora v vsakokratnem primeru preveriti naročnik sam; za pomoč se lahko obrne na pristojne organe (ministrstva, zbornice ipd.).

Naročnik lahko zahteva, da ponudnik v primeru nastopa s podizvajalci sam izvede določen ključni del javnega naročila. To je priporočljivo, še zlasti ko (če) to prispeva k večji zanesljivosti pri izvedbi. Naročnik pri določanju te omejitve pazi, da so dela, za katera zahteva, da jih izvede glavni izvajalec ali sodelujoči v skupini, opredeljena po vsebini in ne v količini. Kot primer navedbe ključnih vsebin ali nalog lahko naročnik določi na primer izdelavo vodilnih map, načrt arhitekture, načrte gradbenih konstrukcij, načrt električnih in strojnih inštalacij ipd.

Če je za izvedbo javnega naročila potrebna posebna oprema, lahko naročnik zahteva, da ponudnik predloži dokazilo o razpolaganju z zahtevano opremo v primernem obsegu. V tovrstno opremo sodijo licenčna programska oprema, certificirane komunikacijske in merilne naprave, oprema za izvedbo terenskih in drugih raziskav ipd.

Naročnik lahko zahteva tudi, da so ponudniki strokovno neodvisni, da lahko predlagajo strokovno neodvisne rešitve, torej tiste, ki so najprimernejše za naročnika. Ponudnik, ki je na primer hkrati zastopnik oz. prodajalec določene opreme, ni neodvisen, saj ima interes med projektne rešitve vključiti tudi opremo, ki jo zastopa. Prav zaradi tega je intenca gradbene zakonodaje, da je podjetje, ki izvaja arhitekturne in inženirske storitve, strokovno neodvisno oz. se ne ukvarja z drugimi nepovezanimi dejavnostmi. V dokumentacijo v zvezi z oddajo javnega naročila je tako primerno zapisati pogoj, da so ponudniki strokovno neodvisni oz. da niso zastopniki za gradbene proizvode in material ter inštalacijsko in drugo, na primer notranjo opremo oz. s takšnim poslovnim subjektom niso povezani. To seveda pride v poštev predvsem pri samostojnem naročanju arhitekturnih in inženirskih storitev, manj pa pri skupnem naročanju.

Naročnik lahko zahteva, da imajo ponudniki kot gospodarski subjekti zadostne izkušnje, ki jih izkažejo z ustreznimi referencami iz prejšnjih naročil. V ta namen naročnik v pogojih javnega naročila določi najmanjše število potrebnih referenc, ki jih definira na način, da so te podobne predmetu javnega naročila. Podobnost naročnik opredeli na način, da definira nabor glavnih storitev (npr. projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja in projekt za izvedbo), ki morajo biti iste vrste kot storitve, ki so predmet javnega naročila, vrednost teh storitev, velikost oz. zmogljivost in vrsto objekta ter morebitne druge značilnosti objekta, ki so posebej pomembne za predmetno javno naročilo. Zahteve, ki izkazujejo primernost referenc, ne smejo presežati zahtev, ki so predvidene v predmetnem javnem naročilu oz. morajo zagotavljati primerno konkurenco, po drugi strani pa ne smejo biti podcenjene. Tudi finančna vrednost zahtevanih referenc mora biti sorazmerna z vrednostjo predmetnega javnega naročila. Običajno kot pogoj zadoščata dve referenci iz obdobja zadnjih treh let oz. iz daljšega obdobja, pri čemer je treba upoštevati pogostost izvajanja investicij, potrebnih za pridobitev primernih referenc. Pri definiciji obdobja veljavnosti referenc je treba jasno opredeliti datum, ki omogoča natančen izračun obdobja, na primer datum za predložitev ponudb.

Primeri definiranja referenc z nekaterih področij na osnovi opravljenih storitev in značilnosti predmetnega objekta:

A. PROJEKTIRANJE NA PODROČJU STANOVANJSKIH STAVB:

Ponudnik mora imeti v zadnjih petih letih:

- izdelano vsaj eno projektno dokumentacijo (vrste PGD in PZI) za tri- in večstanovanjsko stavbo (razred 1122 po klasifikaciji CC-SI), katere bruto tlorisna površina presega 1.000 m².

Kot reference se upoštevajo le nove gradnje, pri katerih je dosežen najmanj B2 energijski kazalnik po Pravilniku o metodologiji izdelave in izdaji energetskih izkaznic stavb.

B. PROJEKTIRANJE NA PODROČJU POSLOVNIH IN UPRAVNIH STAVB:

Ponudnik mora imeti v zadnjih petih letih:

- izdelano vsaj eno projektno dokumentacijo (vrste PGD in PZI) za poslovno ali upravno stavbo (razred 1220 po klasifikaciji CC-SI), katere bruto tlorisna površina presega 5.000 m² ali
- izdelani vsaj eno projektno dokumentacijo (vrste PGD in PZI) za poslovno ali upravno stavbo (razred 1220 po klasifikaciji CC-SI), katere bruto tlorisna površina presega 5.000 m², in izdelano vsaj eno projektno dokumentacijo (vrste PGD in PZI) za tri- ali večstanovanjsko stavbo (razred 1122 po klasifikaciji CC-SI), katere bruto tlorisna površina presega 5.000 m².

Kot reference se upoštevajo le nove gradnje, pri katerih je dosežen najmanj C energijski kazalnik po Pravilniku o metodologiji izdelave in izdaji energetskih izkaznic stavb.

C. PROJEKTIRANJE NA PODROČJU ZNANOSTI IN IZOBRAŽEVANJA:

Ponudnik mora imeti v zadnjih petih letih:

- izdelano vsaj eno projektno dokumentacijo (vrste PGD in PZI) za stavbo splošnega

družbenega pomena (skupina 126 po klasifikaciji CC-SI), katere bruto tlorisna površina presega 5.000 m², in

- izdelano vsaj eno projektno dokumentacijo (vrste PGD in PZI) za zahteven objekt, ki vsebuje najmanj 1.000 m² laboratorijskih prostorov.

Kot reference se upoštevajo le nove gradnje.

D. PROJEKTIRANJE NA PODROČJU ZDRAVSTVA:

Ponudnik mora imeti v zadnjih petih letih:

- izdelano vsaj eno projektno dokumentacijo (vrste PGD in PZI) za stavbo za zdravstveno oskrbo (razred 1264 po klasifikaciji CC-SI), katere bruto tlorisna površina presega 2.000 m², in
- izdelano vsaj 1 projektno dokumentacijo (vrste PGD in PZI) za zahteven objekt, ki vsebuje najmanj 1.000 m² čistih prostorov najmanj v razredu 8 po ISO 14644-1.

Kot reference se upoštevajo le nove gradnje.

E. PROJEKTIRANJE NA PODROČJU KOMUNALNE INFRASTRUKTURE:

Ponudnik mora imeti v zadnjih petih letih:

- izdelano vsaj eno projektno dokumentacijo (vrste PGD in PZI) s področja načrtovanja kanalizacijskih vodov dolžine najmanj 2.000 m z najmanj enim črpališčem in
- izdelano vsaj eno projektno dokumentacijo (vrste PGD in PZI) za centralno čistilno napravo kapacitete najmanj 5.000 PE.

F. PROJEKTIRANJE NA PODROČJU PRENOSNE PLINOVODNE INFRASTRUKTURE:

Ponudnik mora imeti v zadnjih petih letih:

- izdelano vsaj eno projektno dokumentacijo (vrste IDP ali PGD ali PZI) s področja načrtovanja prenosnih plinovodov z delovnim tlakom nad 16 bar (razred 2211 po klasifikaciji CC-SI) in
- izdelano vsaj eno projektno dokumentacijo (vrste IDP ali PGD ali PZI) s področja načrtovanja plinskih merilnoregulacijskih postaj z delovnim tlakom nad 16 bar (razred 2211 po klasifikaciji CC-SI) in
- izdelano vsaj eno projektno dokumentacijo (vrste IDP ali PGD ali PZI) s področja načrtovanja kompresorskih postaj za zemeljski plin z delovnim tlakom nad 16 bar.

G. GRADBENI NADZOR NA PODROČJU AVTOCEST, HITRIH CEST IN ŽELEZNIŠKIH PROG

Ponudnik mora imeti v zadnjih petih letih opravljen vsaj en gradbeni nadzor pri gradnjah na področju avtocest in hitrih cest ter železniških prog, pri čemer:

- mora biti investicijska vrednost navedene investicije večja od 5.000.000,00 eura in
- mora ponudnik nastopati kot nadzornik, ki je zagotovil vsaj odgovornega nadzornika posameznih del.

H. GRADBENI NADZOR NA PODROČJU GLAVNIH, REGIONALNIH IN OBČINSKIH CEST

Ponudnik mora imeti v zadnjih petih letih opravljen vsaj en gradbeni nadzor pri gradnjah na področju glavnih, regionalnih ali občinskih cest, pri čemer:

- mora biti investicijska vrednost navedene investicije večja od 500.000,00 eura in

- mora ponudnik nastopati kot nadzornik, ki je zagotovil vsaj odgovornega nadzornika posameznih del.

I. GRADBENI NADZOR NA PODROČJU KOMUNALNE INFRASTRUKTURE:

Ponudnik mora imeti v zadnjih petih letih opravljen gradbeni nadzor, pri katerem je zagotovil odgovornega nadzornika za vsa dela pri:

- izgradnji enega kanalizacijskega sistema v dolžini najmanj 1.000 m,
- izgradnji enega črpališča komunalne odpadne vode javne kanalizacije (črpališče je lahko vključeno v okviru izgradnje kanalizacijskega sistema ali pa se dokazuje kot samostojna referenca),
- izgradnji enega vodovodnega sistema v dolžini najmanj 1.000 m,
- izgradnji enega glavnega ali sekundarnega plinovodnega sistema, z obratovalnim tlakom 1 bar ali več, dimenzije cevi PE 100 ali več, v dolžini vsaj 1.000 m,
- izgradnji ene plinske merilne regulacijske postaje z vhodnim tlakom minimalno 4 bar, izhodnim tlakom minimalno 1 bar in kapaciteto vsaj 1.000 Nm³/h (plinska merilna regulacijska postaja je lahko vključena v zaključeno gradnjo glavnega ali sekundarnega plinovodnega sistema ali pa se dokazuje kot samostojna referenca),
- izgradnji ene javne razsvetljave, v dolžini vsaj 1.000 m.

J. GEODETSKA DEJAVNOST NA PODROČJU RAZNOVRSTNIH OBJEKTOV:

Ponudnik mora imeti v zadnjih treh letih opravljene naslednje geodetske storitve:

- najmanj X parcelacijskih načrtov za območja več kot 10 parcel,
- najmanj X ureditev mej parcel, izravnave mej parcel, označitev mej in določitev zemljišč pod stavbo za X parcel, s tem da se parcela, ki je udeležena v več postopkih v istem elaboratu, šteje samo enkrat,
- najmanj X km določitev mej in parcelacij cest, vodotokov,
- najmanj na X ha izvedena izboljšava zemljiškokatastrskih prikazov, ki je uveljavljena v bazi zemljiškega katastra,
- najmanj na X ha izvedena nova zemljiškokatastrska izmera ali komasacija,
- najmanj na X ha izvedeni geodetski načrti za namen izdelave prostorskega akta ali projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja ali projekta izvedenih del,
- najmanj X projektov za vpis stavbe ali objekta v uradne evidence,
- najmanj X km horizontalne in višinske zakoličbe linijskih objektov ali X stavb,
- najmanj X kontrolnih opazovanj horizontalnih in vertikalnih premikov poseданj ali drsenj grajenih in naravnih objektov,
- najmanj X km nivelmana visoke natančnosti ali X nalog z vzpostavitvijo osnovnega horizontalnega referenčnega sistema,
- najmanj kartiranje, obdelava, interpretacija, uskladitev in analiza prostorskih podatkov na X katastrskih občinah,
- zajem in obdelava topografskih podatkov za x območij v skladu z Zakonom o državnem geodetskem referenčnem sistemu,
- izmera in vpis objektov gospodarske infrastrukture v Zbirni kataster GJI v dolžini X km.

Količina X se določi v razmerju od obsega in vrednosti naročila izbranih geodetskih storitev.

Priporoča se, da X znaša 30–40 % obsega (km, ha, št. parcel, ureditev mej ipd.) in vrednosti naročila.

OPOMBA: V zgoraj navedenih primerih so uporabljeni poenostavljeni opisi referenc za nekatere arhitekturne in inženirske storitve na hipotetičnih objektih zgolj z nekaterih področij. Pri vsakem javnem naročilu mora naročnik sam ugotoviti, katere specifične značilnosti mora zahtevati pri dokazovanju referenc ponudnikov. Od kompleksnosti javnega naročila so običajno odvisni tudi kompleksnost pogojevanih referenc, njihovo število ter velikost in zmogljivost referenčnih objektov. Opredelitev referenčne zahteve zgolj v smislu navedbe po izvedbi istovrstnega posla v določeni vrednosti, razen v posebnih primerih, ni primerna. Kot referenčni datum pri izdelavi določene vrste projektne dokumentacije (npr. projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja) je smiselno šteti datum podpisa odgovorne osebe na naslovni strani vodilne mape ali zadnji datum podpisa katerega koli izmed načrtov (map), ki sestavljajo projektno dokumentacijo (to je primerno predvsem pri projektih za izvedbo, kjer projektiranje lahko traja več let in zadnji načrt v okviru te vrste projektne dokumentacije nastane bistveno pozneje kot prvi načrt). Obdobje veljavnosti referenc se običajno šteje od roka za oddajo ponudb, kar je treba posebej definirati.

Vse zgoraj navedene poenostavljene opise referenc je treba smiselno uporabiti tudi za dokazovanje sposobnosti vseh, v javnem naročilu nominiranih odgovornih oseb, pri čemer je možno zahtevati:

- da so te osebe na referencah nastopale v enakih vlogah, kot se to od njih pričakuje v predmetnem javnem naročilu, ali
- da so te osebe nastopale večkrat (npr. dvakrat) v drugih primerljivih vlogah (npr. lahko se dovoli, da je ena referenca »odgovorni vodja projekta« enakovredna dvema primerljivima referencama »odgovorni projektant«, ena referenca »odgovorni vodja revidiranja« je enakovredna dvema primerljivima referencama »odgovorni revident«, ena referenca »odgovorni nadzornik« je enakovredna dvema primerljivima referencama »odgovorni nadzornik posameznih del«, ena referenca »odgovorni vodja del« pa je enakovredna dvema primerljivima referencama »odgovorni vodja posameznih del« itd.).

Naročnik lahko določi zahteve, s katerimi zagotovi, da imajo ponudniki potrebne človeške vire oz. izkušnje za izvajanje javnega naročila. V ta namen naročnik v pogojih javnega naročila zahteva nominiranje posameznikov, ključnih za izvedbo javnega naročila. V primeru projektiranja se zahteva nominiranje odgovornega vodje projekta in odgovornih projektantov potrebnih načrtov. V primeru nadzora se zahteva najmanj nominiranje odgovornega nadzornika ter tistih odgovornih nadzornikov posameznih del, ki so potrebni. V primeru revizije se zahteva nominiranje odgovornega vodje revizije in odgovornih revidentov tistih strok posameznih načrtov. V primeru svetovanja se zahteva nominiranje odgovornega vodje svetovanja. V primeru naročila geodetskih storitev se zahteva nominiranje odgovornega geodeta oz. geodeta, v primeru vseh drugih storitev s področja geodetske dejavnosti odgovornega geodeta, pri geodetski izmeri po ZDGRS pa tudi geodetskega strokovnjaka.

V pogojih javnega naročila je primerno tudi za vse nominirane posameznike zahtevati najmanjše število potrebnih referenc, ki se definirajo na način, da so te podobne predmetu javnega naročila, kakor je to opisano pri pogojih za gospodarske subjekte.

Naročnik lahko med pogoje, ki jih morajo izpolnjevati nominirani posamezniki, vključi tudi posebna znanja, če so ta potrebna za izvedbo predmetnega javnega naročila. Kot primer navajamo znanje s področja trajnostne gradnje, ki ga posameznik izkaže na način, da predloži certifikat priznane strokovne institucije, pridobljen na osnovi opravljenega izobraževanja in preizkusa znanja. Naročnik v razpisni dokumentaciji navede institucije, katerih certifikate priznava (npr. nemški DGNB, ameriški LEED, britanski BREEAM ipd.).

Naročnik lahko med pogoje, ki jih morajo izpolnjevati nominirani posamezniki, vključi tudi znanje slovenskega jezika, vendar mora pri tem paziti, da ne zahteva »obvladovanja slovenskega jezika« ali drugega nepreverljivega nivoja, temveč pogoj postavi na ustrezen, preverljiv in natančno definiran način. To je še posebej pomembno zato, ker morajo nominirani strokovni kadri znati prebrati in razumeti slovensko zakonodajo, tehnične predpise in standarde in se po njih ravnati pri opravljanju storitev. Nominirani kadri morajo tudi učinkovito (vsebinsko pravilno in hitro oz. pravočasno) komunicirati z naročnikom, med sabo in z upravnimi ter inšpekcijskimi organi kot tudi s skupnostjo. Njihova dejanja imajo za posledico odločanje v upravnem postopku. Naročnik mora v pogojih javnega naročila določiti zahtevano stopnjo znanja slovenskega jezika in način dokazovanja znanja. Priporoča se, da naročnik kot potrebno stopnjo določi stopnjo B2 po enotnem evropskem okviru, ki je enakovredna slovenski srednji šoli. Kot ustrezno dokazilo naj naročnik določi predložitev potrdila v ta namen certificirane ustanove.

Primeri ustreznosti strokovnega kadra za opravljanje storitev projektiranja in nadzora

Pri pogojih glede strokovnega kadra mora naročnik opredeliti regulirane poklice v povezavi s stroko in zahtevnostjo objekta ter hkrati navesti število potrebnega strokovnega kadra in morebitne dodatne zahteve, ki so koristne za izvedbo konkretnega javnega naročila. Naročnik lahko na primer zahteva minimalno strokovno izobrazbo, dodatne delovne izkušnje z določenega strokovnega področja ipd. (glejte primere spodaj).

Glede ustreznosti strokovnjaka posameznika za opravljanje reguliranega poklica mora le-ta:

- pri naročilu projektiranja izpolnjevati pogoje za odgovornega projektanta,
- pri naročilu revidiranja načrtov izpolnjevati pogoje za odgovornega revidenta,
- pri naročilu gradbenega nadzora pa pogoje za odgovornega nadzornika oz. odgovornega nadzornika posameznih del.

Navedba stopnje zahtevnosti objekta (zahteven ali manj zahteven objekt) pri naročilu storitve projektiranja in gradbenega nadzora je nujna, ker so pooblastila za opravljanje reguliranih poklicev ločena po stopnjah zahtevnosti objektov.

Št./Reguliran poklic/Stroka/Zahtevnost objektov/Dodatne zahteve

Primeroma za projektiranje:

- en odgovorni projektant načrtov gradbenih konstrukcij za manj zahtevne in enostavne objekte s petimi leti delovnih izkušenj na področju projektiranja jeklenih konstrukcij/ipd.;
- en odgovorni projektant tehnoloških načrtov za zahtevne, manj zahtevne in enostavne objekte z izobrazbo univ. dipl. inž. ali mag. inž. in 10 leti delovnih izkušenj na področju projektiranja bolnišnic in zdravstvenih domov ipd.

Primeroma za revidiranje:

- en odgovorni revident strojnih inštalacij in strojne opreme za zahtevne, manj zahtevne in enostavne objekte s sedmimi leti delovnih izkušenj na področju projektiranja sistemov HVAC (sistemov ogrevanja, prezračevanja, klimatizacije) po pridobitvi pooblastila za odgovornega revidenta in s pooblastilom za izdelovanje energetskih izkaznic.

Primeroma za nadzor:

- en odgovorni nadzornik električne stroke za manj zahtevne in enostavne objekte s šestimi leti delovnih izkušenj na področju nizkonapetostnih inštalacij in strelvodne zaščite in najmanj 6. ravnjo izobrazbe;
- en odgovorni nadzornik gradbene stroke za zahtevne, manj zahtevne in enostavne objekte z 10 leti delovnih izkušenj na področju gradnje cest 1. ali višjega reda/železnic/vodnogospodarskih ureditev/prednapetih betonskih premostitvenih objektov/premostitvenih objektov razpona nad 150 m ipd.;
- en odgovorni nadzornik posameznih del gradbene stroke za zahtevne, manj zahtevne in enostavne objekte s sedmimi leti delovnih izkušenj na področju obrtniških del ipd.

Opomba:

Navajanje zahtev po strokovnem izpitu je napačno, ker strokovni izpit še ne pomeni, da ima posameznik tudi pooblastilo za nastopanje v vlogi odgovornega projektanta, revidenta oziroma nadzornika.

Dokazovanje izpolnjevanja pogojev:

- Slovenski državljani in državljani tretjih držav mora kot dokazilo o izpolnjevanju pogojev za opravljanje reguliranega poklica za odgovornega projektanta za zahtevne objekte, odgovornega projektanta za manj zahtevne objekte, odgovornega revidenta in odgovornega nadzornika za zahtevne objekte predložiti potrdilo o vpisu v imenik pooblaščenih inženirjev IZS oz. imenik pooblaščenih arhitektov ZAPS, iz katerega izhaja pooblastilo za opravljanje določenega reguliranega poklica na področju določene stroke in za določeno stopnjo zahtevnosti objektov (zadostuje navedba identifikacijske številke pooblaščenega inženirja IZS oz. arhitekta ZAPS; vpogled v imenik je javen: [http://www.izs.si/imeniki-seznami/imenik-pooblastenih-inzenirjev/](http://www.izs.si/imeniki-seznami/imenik-pooblastenih-inzenirjev/vpogled-v-imenik-pooblastenih-inzenirjev/), http://www.zaps.si/index.php?m_id=imenik_arhitekti). Posameznik, ki izpolnjuje pogoje iz 230. člena ZGO-1, kot dokazilo o izpolnjevanju pogojev za odgovornega nadzornika za zahtevne objekte predloži potrdilo o opravljenem strokovnem izpitu in potrdilo o ustreznih delovnih izkušnjah, kot se zahtevajo v 230. členu ZGO-1.

- Slovenski državljan in državljan tretjih držav morata kot dokazilo o izpolnjevanju pogojev za odgovornega nadzornika za manj zahtevne objekte predložiti potrdilo o opravljenem strokovnem izpitu iz odgovornega vodenja del po ZGO-1 s področja določene stroke ali potrdilo o vpisu v imenik pooblaščenih inženirjev IZS, iz katerega izhaja pooblastilo za opravljanje reguliranega poklica na področju določene stroke za manj zahtevne objekte.
- Slovenski državljan in državljan tretjih držav morata kot dokazilo o izpolnjevanju pogojev za odgovornega nadzornika posameznih del predložiti potrdilo o opravljenem strokovnem izpitu iz odgovornega vodenja posameznih del po ZGO-1 s področja določene stroke ali potrdilo o vpisu v imenik pooblaščenih inženirjev IZS, iz katerega izhaja pooblastilo za opravljanje reguliranega poklica na področju določene stroke ali potrdilo o opravljenem delovodskem ali mojstrskem izpitu s področja izvajanja del pri gradnjah.
- Državljan Evropske unije (tudi slovenski) in državljan tretjih držav, ki so poklicne kvalifikacije pridobili v eni od držav pogodbenic ali v državi, ki ni država pogodbenica, vendar so jim bila dokazila o formalnih kvalifikacijah že predhodno priznana v eni od držav pogodbenic, morajo predložiti odločbo o priznanju poklicne kvalifikacije, ki jo izda IZS (inženirjem) oz. ZAPS (arhitektom, krajinskim arhitektom). V poklicni kvalifikaciji je opredeljen reguliran poklic v povezavi s stroko in zahtevnostjo objekta, ki je posamezniku priznan v Republiki Sloveniji in ga lahko opravlja občasno ali trajno.

Primeri ustreznosti strokovnega kadra na področju geodetske stroke

Pri pogojih glede strokovnega kadra je treba opredeliti regulirane poklice in hkrati navesti število potrebnega strokovnega kadra ter morebitne dodatne zahteve, ki so koristne za izvedbo konkretnega javnega naročila (za dodatne zahteve glejte navedbe o tem pri projektiranju, nadzoru in izvajanju del).

Glede ustreznosti strokovnjaka posameznika za opravljanje reguliranega poklica, mora le-ta:

- pri naročilu geodetskih storitev, za katere ZEN določa, da jih lahko izvede le geodet, izpolnjevati pogoje za odgovornega geodeta in geodeta hkrati,
- pri naročilu ostalih geodetskih del s področja geodetske dejavnosti, pa mora izpolnjevati pogoje za odgovornega geodeta.

Št./Reguliran poklic/Dodatne zahteve

Primeroma:

- en odgovorni geodet z 10 leti delovnih izkušenj na področju geodetskih meritev in opazovanj, povezanih s projektiranjem, gradnjo, vzdrževanjem in uporabo stavb/gradbeno-inženirskih objektov;
- dva odgovorna geodeta, ki sta hkrati tudi geodeta, z osmimi leti delovnih izkušenj na področju opravljanja geodetskih storitev v skladu s predpisi, ki urejajo evidentiranje nepremičnin;
- en odgovorni geodet, ki je hkrati tudi geodet, z osmimi leti delovnih izkušenj na področju opravljanja geodetskih storitev v skladu s predpisi, ki urejajo evidentiranje nepremičnin, in dva

geodeta.

Dokazovanje izpolnjevanja pogojev:

- Slovenski državljan in državljan tretjih držav morata kot dokazilo o izpolnjevanju pogojev za odgovornega geodeta predložiti potrdilo o vpisu v imenik pooblaščenih inženirjev, ki ga vodi IZS (zadostuje navedba identifikacijske številke pooblaščenega inženirja IZS; vpogled v imenik je javen: <http://www.izs.si/imeniki-seznami/imenik-pooblascenih-inzenirjev/vpogled-v-imenik-pooblascenih-inzenirjev/>).
- Slovenski državljan in državljan tretjih držav morata kot dokazilo o izpolnjevanju pogojev za geodeta predložiti potrdilo o vpisu v imenik geodetov, ki ga vodi IZS (zadostuje navedba identifikacijske številke geodeta; vpogled v imenik je javen: <http://www.izs.si/imeniki-seznami/imenik-geodetov-geodetska-izkaznica/vpogled-v-imenik-geodetov/>).
- Državljan Evropske unije (tudi slovenski) in državljani tretjih držav, ki so si poklicne kvalifikacije pridobili v eni od držav pogodbenic ali v državi, ki ni država pogodbenica, vendar so jim bila dokazila o formalnih kvalifikacijah že predhodno priznana v eni od držav pogodbenic, morajo predložiti odločbo o priznanju poklicne kvalifikacije odgovorni geodet oz. geodet, ki jo izda IZS. V poklicni kvalifikaciji je opredeljen reguliran poklic, ki je posamezniku priznan v Republiki Sloveniji in ga lahko opravlja občasno ali trajno.

4.2.2 Ekonomski in finančni pogoji

Naročnik lahko določi zahteve, s katerimi zagotovi, da imajo ponudniki potrebne ekonomske in finančne zmogljivosti za izvedbo javnega naročila.

Naročnik lahko v ta namen zahteva na primer:

- da imajo ponudniki določen najnižji letni promet, vključno z določenim najnižjim prometom na področju, zajetem v javnem naročilu,
- da mu ponudniki predložijo informacije o svojih letnih računovodskih izkazih, ki izkazujejo na primer razmerje med sredstvi in obveznostmi,
- da imajo ponudniki ustrezno boniteto,
- da imajo ponudniki ustrezno zavarovano poklicno odgovornost.

Če naročnik zahteva najnižji letni promet, ki ga mora imeti ponudnik v določenem preteklem obdobju, ta ne sme presegati dvakratnika ocenjene vrednosti javnega naročila oz. letnega deleža ocenjene vrednosti javnega naročila, če se bo javno naročilo izvajalo več let. Izjemoma je mogoče določiti tudi večji najnižji letni promet, in sicer v ustrezno utemeljenih primerih, ki se na primer nanašajo na posebna tveganja, povezana z naravo gradenj, storitev ali blaga.

Razmerje med sredstvi in obveznostmi, ki izhaja iz informacij o letnih računovodskih izkazih ponudnika, lahko naročnik upošteva, če v dokumentaciji v zvezi z oddajo javnega naročila določi metode in pogoje, ki se pri tem uporabijo.

Z namenom preveritve finančne sposobnosti lahko naročnik zahteva, da ima gospodarski subjekt bonitetno oceno (npr. po pravilih Basel II), pri čemer se ocenjuje, da je primerno zahtevati najmanj oceno SB5, ki ni starejša od dneva objave javnega naročila. Enako lahko naročnik zahteva preveritev finančne sposobnosti s pomočjo drugega objektivnega kazalnika, na primer s pomočjo ocene kreditne sposobnosti ponudnika (npr. ocena 400 ali manj po sistemu KSV1870). Bonitetne ocene je sicer primerno zahtevati le pri dlje časa trajajočih ali zahtevnejših projektih.

Naročnik lahko zahteva, da gospodarski subjekt vzdržuje zavarovanje odgovornosti za škodo iz naslova opravljanja dejavnosti v višini primerne deleža ocenjene investicijske vrednosti predmetne gradnje, na primer 5 %.

4.3 Merila za oddajo javnega naročila

ZJN-3 določa, da je javna naročila treba oddati na podlagi objektivnih meril, ki zagotovijo skladnost z načeli transparentnosti, nediskriminacije in enakopravnosti med ponudniki in ki jamčijo ocenjevanje ponudb v razmerah učinkovite konkurence. Merila za oddajo javnega naročila morajo biti nediskriminatorna, sorazmerna in povezana s predmetom naročila.

Javna naročila arhitekturnih in inženirskih storitev naročnik odda na podlagi ekonomsko najugodnejše ponudbe. Ekonomsko najugodnejša ponudba mora biti določena na osnovi ocenjevanja, ki v primernem razmerju upošteva prispevek ponudbene cene in prispevek iz naslova kakovosti.

Naročniki morajo ustrezne standarde kakovosti ter obseg del jasno in nedvoumno določiti s tehničnimi specifikacijami in pogoji za izvedbo javnega naročila.

Merila za oddajo javnega naročila in relativne uteži za vsakega od teh meril je treba navesti v dokumentaciji v zvezi z oddajo javnega naročila.

ZJN-3 navaja obširen nabor možnih meril za oddajo javnega naročila, ki zajemajo tudi okoljske in socialne vidike. Pomembno je, da naročniki izberejo tista merila za oddajo, ki jim bodo omogočila pridobitev visokokakovostnih gradenj, blaga in storitev, ki najbolj ustrezajo njihovim potrebam.

V primeru, da naročnik vnaprej določi ceno, na primer pri določenih razvojnih in ekspertnih storitvah s fiksnim proračunom, je možno izbiro ponudnika izvesti le na osnovi meril kakovosti. V takšnih primerih je vnaprej znano ceno oz. proračun treba določiti s pomočjo ustreznih metodologij in jo objaviti v dokumentaciji v zvezi z oddajo javnega naročila, iz formule, podane v nadaljevanju, pa je treba izločiti vpliv cene.

4.3.1 Izračun ekonomsko najugodnejše ponudbe na podlagi več meril

Določitev ekonomsko najugodnejše ponudbe v splošnem poteka na osnovi ocenjevanja ponudb. Skupna ocena posameznega ponudnika je seštevek ocen iz naslova merila kakovosti in merila cene. Najugodnejša ponudba je tista, ki doseže najvišjo skupno oceno (*S*).

Formula za določitev skupne ocene posameznega ponudnika je naslednja:

$$S = k \% * \frac{K + M + T + D + I + \dots}{K_{max} + M_{max} + T_{max} + D_{max} + I_{max} + \dots} + c \% * \frac{C_{min}}{C}$$

pri čemer posamezni izrazi pomenijo:

- S* – skupna ocena ocenjevanega ponudnika v točkah,
- k* % – utež oz. delež kakovosti v skupni oceni,
- c* % – utež oz. delež cene v skupni oceni,
- K* – kadrovska usposobljenost ocenjevanega ponudnika,
- K_{max}* – vnaprej določena najvišja možna ocena za kadrovsko usposobljenost,
- M* – kakovost metodologije in plana dela ocenjevanega ponudnika,
- M_{max}* – vnaprej določena najvišja možna ocena za kakovost metodologije in plana dela,
- T* – trajanje izvedbe predmeta javnega naročila pri ocenjevanem ponudniku,
- T_{max}* – vnaprej določena najvišja možna ocena za trajanje izvedbe predmeta naročila,
- D* – delovne razmere pri ocenjevanem ponudniku,
- D_{max}* – vnaprej določena najvišja možna ocena za delovne razmere,
- I* – k inovativnosti usmerjen pristop ocenjevanega ponudnika,
- I_{max}* – vnaprej določena najvišja možna ocena za k inovativnosti usmerjen pristop,
- C_{min}* – najnižja ponudbena cena vseh ponudnikov (brez DDV),
- C* – cena ocenjevanega ponudnika (brez DDV).

Zgoraj predstavljena formula na preprost in transparenten način naročnikom omogoča izbiro in obtežitev posameznih meril z določitvijo njihovih maksimalnih vrednosti, ponudnikom pa po drugi strani omogoča, da lahko vnaprej izračunajo višino točk, ki jih bodo prejeli iz naslova meril kakovosti.

Naročnik vpliva na predvideno kakovost izvedbe javnega naročila tako, da iz nabora predlaganih in morebitnih dodatnih meril kakovosti izbere predmetu naročila ustrezna merila in jim določi relativne uteži (maksimalne vrednosti). Pri izbiri in določitvi relativne teže posameznih meril kakovosti mora naročnik upoštevati naravo predmeta javnega naročila, tj. obsežnost, zahtevnost, kompleksnost, trajanje, nabor in vrsto potrebnih storitev itd. Posebno je treba opozoriti, da relativne uteži (maksimalne vrednosti) meril ne smejo biti zastavljene prenizko, ker bi v primeru doseganja maksimalnega števila točk s strani več ponudnikov o izbiri odločala le cena, kar pa je v nasprotju z ZJN-3. V cilju preprečevanja tega pojava lahko naročnik pri kakšnem izmed meril, kjer niso pričakovane velike razlike med ponudniki, maksimalne vrednosti ne določi vnaprej, temveč jo definira kot najvišjo doseženo vrednost izmed vseh ponudnikov. Priporoča se, da naročnik zaradi njihove pomembnosti vedno meri naslednja tri merila kakovosti: kadrovska usposobljenost ponudnika, kakovost metodologije in plana dela ponudnika in delovne razmere pri ponudniku. Možna je tudi vključitev drugih meril kakovosti, če ta dejansko vplivajo na izvedbo javnega naročila, ali ima ponudnik na primer vpeljan sistem kakovosti, ki ga redno vzdržuje in njegovo uporabo vsaj interno presoja na letnem nivoju. Vpeljan sistem kakovosti, kot je ISO 9001

ali podoben, mnogokrat vpliva na učinkovito organizacijo, komunikacijo, kontrolo in druge vidike, potrebne za učinkovito izvedbo javnega naročila.

Tudi glavni uteži, ki določata delež kakovosti ($k \%$) in delež cene ($c \%$) pri ocenjevanju ponudb, sta odvisni od predmeta javnega naročila. Kakovost v primeru arhitekturnih in inženirskih storitev mora biti primerno zastopana v primerjavi s ceno, tako se priporoča, da naročnik utež kakovosti ($k \%$) določi v območju med 50 in 60 %, razlika do 100 % pa predstavlja utež cene ($c \%$).

Naročnik mora zaradi doseganja učinka kakovostnih storitev, skladno z ZJN-3 in direktivami Evropske unije preveriti, ali je treba izločiti ponudbe, ki imajo neobičajno nizke cene.

4.3.2 Nabor meril, primernih za naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev

K – usposobljenost strokovnih kadrov (utež $K_{max} = 30–50$ točk)

To merilo dokazuje usposobljenost nominiranega strokovnega kadra pri izvedbi podobnih javnih naročil.

Naročnik v pogojih javnega naročila določi najmanjše število potrebnih referenc nominiranih posameznikov, ki jih definira na način, da so te podobne predmetu javnega naročila. Podobnost mora naročnik opredeliti na način, da definira nabor glavnih storitev (npr. projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja in projekt za izvedbo), velikost in vrsto objekta ter morebitne druge lastnosti, ki so posebej pomembne glede na predmetno javno naročilo. Zahteve, ki izkazujejo primernost referenc, ne smejo presežati zahtev, ki so predvidene v predmetnem javnem naročilu oz. morajo zagotavljati primerno konkurenco. Tudi finančna vrednost zahtevanih referenc mora biti sorazmerna vrednosti predmetnega javnega naročila. Pri definiciji obdobja veljavnosti referenc je treba jasno opredeliti datum, ki omogoča natančen izračun obdobja, to je na primer lahko datum za predložitev ponudb.

Dodatne reference, ki presegajo število referenc za doseganje pogoja in ki izpolnjujejo predpisane zahteve, se točkujejo v okviru tega merila in to za vsakega nominiranega posameznika posebej. V ocenjevanje po tem merilu naročnik lahko določi tudi omejeno število nenominiranih posameznikov, ki izpolnjujejo enake zahteve kot nominirani posamezniki oz. lahko nadomestijo nominirane posameznike, v teku izvedbe javnega naročila pa pomagajo nominiranim posameznikom.

Pri tem merilu je smiselno reference razlikovati glede na njihovo starost in/ali na podlagi države njihovega izvora. Tako ocenjevanje števila referenc upošteva njihovo aktualnost in hkrati poznavanje evropske realnosti, vključno s pravnimi, tehničnimi, ekonomskimi in organizacijskimi zahtevami, ki veljajo v določeni državi članici Evropske unije.

Maksimalno število dodatnih referenc za vsakega nominiranega posameznika po tem merilu določi naročnik in običajno predstavlja 2–5-kratnik števila referenc, zahtevanih v pogojih javnega

naročila. Pri tem je treba pojasniti, da je lahko referenca kadra določena kot merilo tudi v primerih, ko referenca kadra ni zahtevana kot pogoj.

Poleg referenc se pri tem merilu ocenjujejo še drugi kriteriji, ki izkazujejo celovito usposobljenost kadrov ponudnika.

Vsaka nominirana oseba se lahko oceni glede na naslednje kriterije:

- a) Reference podobnih projektov ($K_{r\ max} = 20\text{--}30$ točk). Za vsakega izmed nominiranih kadrov (n_k) naročnik opredeli vsebino in maksimalno število dodatnih referenc nad zahtevanimi (običajno $n_{ref} = 2\text{--}5$ -kratnik v pogojih zahtevanih referenc) in vsaki dodeli maksimalno $K_{ref\ max} =$ npr. 5 točk. Velja, da je $K_{r\ max} = n_{ref} * K_{ref\ max}$. Reference se ocenjujejo na način, da se maksimalno število točk pri vsaki referenci vsakega posameznika pomnoži s faktorji, ki so podani v nadaljevanju, rezultati pa se seštejejo:
- i) faktor za starost referenc:
 - (1) 1,0, če je bilo neko naročilo izvedeno v roku do 3 let;
 - (2) 0,75, če je bilo neko naročilo izvedeno v roku od 3 do 5 let;
 - (3) 0,5, če je bilo neko naročilo izvedeno v roku od 5 do 10 let.
 - ii) faktor za poznavanje lokalnih specifičnosti, ki znaša:
 - (1) 1,0, če je bilo neko naročilo izvedeno v državi Evropske unije, v kateri je objavljeno zadevno javno naročilo;
 - (2) 0,75, če je bilo neko naročilo izvedeno v drugi državi članici EU ali tretji državi, ki je podpisnica Sporazuma STO o javnih naročilih (GPA);
 - (3) 0,5, če je bilo neko naročilo izvedeno v državi, ki ne spada med države iz točk (1) in (2).
 - iii) Faktor za vlogo nominiranca:
 - (1) 1,0 za odgovornega vodjo projekta (odgovornega vodjo revidiranja, odgovornega nadzornika, odgovornega vodjo del, odgovornega vodjo svetovalnega inženiringa ...)
 - (2) 0,5 za odgovornega projektanta (odgovornega revidenta, odgovornega geodeta, odgovornega nadzornika posameznih del, odgovornega izvajalca posameznih del, odgovornega izvajalca svetovalnega inženiringa ...).
- b) Izkušnje ($K_{i\ max} = 0\text{--}5$ točk) – delovne izkušnje kadrov:
 - (1) 1 točka, če ima med 5 in 10 let delovnih izkušenj
 - (2) 3 točke, če ima več kot 10 let delovnih izkušenj
 - (3) 5 točk, če ima več kot 15 let delovnih izkušenj
- c) Znanje ($K_{z\ max} = 0\text{--}5$ točk) – raven ustrezne izobrazbe, ki presega pogojevane minimalne zahteve.
- d) Usposabljanja ($K_{u\ max} = 0\text{--}5$ točk) s področja, ki je povezano s predmetom naročila. Usposobljenost nominirane osebe se ocenjuje na podlagi:
- predloženih certifikatov, ki izkazujejo osvojena znanja na podlagi opravljenih izpitov, in
 - potrdil o udeležbi na izobraževanjih, delavnicah, šolah ipd. brez opravljenega izpita,
- oboje s področja, ki je relevantno za predmet naročila in ga je naročnik navedel v razpisni dokumentaciji. Priporoča se, da se certifikati vrednotijo 3–5-krat več kot potrdila.
- e) Nagrade in priznanja ($K_{n\ max} = 0\text{--}5$ točk) – dosežene nagrade s področja, ki je povezano s predmetom naročila, ki jih podeljuje organizacija regionalnega ali nacionalnega značaja.

Točkovanje kriterijev c), d) in e) je treba posebej natančno opredeliti na način, da na primer vsako dokazilo v okviru kriterija prispeva eno točko, pri čemer je maksimalno število točk vnaprej omejeno navzgor. Možna je tudi združitev kriterijev c) in d) v skupen kriterij.

Skupno število točk posameznega ponudnika pri merilu K – usposobljenost kadrov – se izračuna na način, da se generalna utež po tem merilu (K_{max}) pomnoži s seštevkom točk, ki jih prejmejo vsi ocenjevani kadri ponudnika skupaj, in zdeli z maksimalnim možnim številom točk:

$$K = K_{max} * \frac{\sum n_k (K_r + K_i + K_z + K_u + K_n)}{n_k * (K_{rmax} + K_{imax} + K_{zmax} + K_{umax} + K_{nmax})}$$

pri čemer n_k predstavlja število ocenjevanih kadrov. Ocena iz naslova referenc se za vsakega nominiranega posameznika določi na način, da se seštejejo prispevki vseh dovoljenih dodatnih referenc:

$$K_r = \sum_{n_{ref}} K_{refmax} * faktor_i * faktor_{ii} * faktor_{iii}$$

Maksimalno število točk iz naslova referenc vsakega nominiranega posameznika je enako zmnožku maksimalne vrednosti posamezne reference in števila dovoljenih dodatnih referenc:

$$K_{rmax} = n_{ref} * K_{refmax}$$

Primer:

Naročnik določi generalno utež za merilo K – usposobljenost kadrov $K_{max} = 50$ točk, ostale uteži $K_{rmax} = 30$ točk, $K_{imax} = 5$ točk, $K_{zmax} = 5$ točk, $K_{umax} = 3$ točke in $K_{nmax} = 2$ točki, maksimalno število ocenjevanih oz. nominiranih kadrov ($n_k = 5$; 1 × odgovorni vodja projekta, 1 × odgovorni projektant načrtov arhitekture, 1 × odgovorni projektant načrtov gradbenih konstrukcij, 1 × odgovorni projektant načrtov električnih inštalacij in električne opreme, 1 × odgovorni projektant načrtov strojnih inštalacij in strojne opreme), zahtevano vsebino in maksimalno število dodatno ocenjevanih referenc ($n_{ref} = 3$) iz česar sledi, da je maksimalno število točk, ki jih lahko pridobi posamezna referenca: $K_{refmax} = \frac{30}{3} = 10$.

Ponudnik v postopku ocenjevanja usposobljenosti kadrov prejme naslednje ocene:

- odgovorni vodja projekta:

$$K_r = 10 * 1 * 1 * 1 + 10 * 0,75 * 1 * 1 + 10 * 0,5 * 1 * 1 = 22,5; K_i = 3; K_z = 5; K_u = 3; K_n = 1; (K_r + K_i + K_z + K_u + K_n = 34,5)$$

- odgovorni projektant načrtov arhitekture:

$$K_r = 10 * 1 * 1 * 0,5 + 10 * 0,75 * 1 * 0,5 + 10 * 0,5 * 1 * 0,5 = 11,25; K_i = 3; K_z = 5; K_u = 3; K_n = 1; (K_r + K_i + K_z + K_u + K_n = 23,25)$$

- odgovorni projektant načrtov gradbenih konstrukcij:

$$K_r = 10 * 1 * 1 * 0,5 + 10 * 0,75 * 1 * 0,5 = 8,75; K_i = 1; K_z = 4; K_u = 2; K_n = 0; (K_r + K_i + K_z + K_u + K_n = 15,75)$$

- odgovorni projektant načrtov električnih inštalacij in električne opreme:

$$K_r = 10 * 0,75 * 1 * 0,5 + 10 * 0,5 * 1 * 0,5 = 6,25; K_i = 5; K_z = 5; K_u = 3; K_n = 0; (K_r + K_i + K_z + K_u + K_n = 19,25)$$

- odgovorni projektant načrtov strojnih inštalacij in strojne opreme:

$$K_r = 10 * 1 * 1 * 0,5 = 5; K_i = 1; K_z = 4; K_u = 3; K_n = 0; (K_r + K_i + K_z + K_u + K_n = 13)$$

$$K = 50 * \frac{34,5 + 23,25 + 15,75 + 19,25 + 13}{5 * (30 + 5 + 5 + 3 + 2)} = 50 * \frac{105,75}{225} = 23,5$$

Ponudnik iz naslova tega merila prejme skupno $K = 23,5$ točke.

M – kakovost predložene metodologije in plana dela (utež $M_{max} = 10-20$ točk)

To merilo dokazuje raven razumevanja tehničnih specifikacij in drugih zahtev javnega naročila ter pristop ponudnika k realizaciji javnega naročila, zato se naročniku močno priporoča, da ga vključi v ocenjevanje.

Primerno je, da naročnik izvede anonimno vrednotenje, kjer se strokovna komisija seznanji z identiteto ponudnika šele v fazi, ki sledi ocenjevanju ponudbe.

Pri ocenjevanju kakovosti izdelave predložene metodologije in plana dela se upoštevajo na primer naslednji kriteriji:

Kriterij	Utež kriterija (%)	Ocena kriterija (1–5)
M_c - razumevanje ciljev storitve: stopnja, do katere tehnični pristop in ponudnikov plan ustrezata ciljem, opredeljenim v opisu predmeta naročila.	20 %	
M_i - ustvarjalnost in inovativnost: ali ponudba vsebuje nove pristope ter metodologije, ki prispevajo k boljšim rezultatom izvedbe storitve.	10 %	
M_j - jasnost: ali so različne aktivnosti in drugi elementi predložene metodologije in plana dela dosledni in ali so točke odločanja ustrezno opredeljene/določene.	10 %	
M_u - Učinkovitost in angažma osebja: ali sta razdelitev osebja ter njihovo število ustrezna.	20 %	
M_f - fleksibilnost in prilagodljivost:	10 %	

ali sta metodologija ter plan dela fleksibilna in preprosta za prilagajanje spremembam, do katerih lahko pride med izvedbo projekta, predvsem če se projekt izvaja v potencialno spremenljivem okolju.		
M_p - pravočasnost rezultatov: ali predlagani raspored aktivnosti zagotavlja pravočasnost rezultatov.	20 %	
M_k - upravljanje kakovosti: predvsem pri velikih in zahtevnih projektih mora opis predmeta naročila vključevati tudi načrt zagotavljanja kakovosti.	10 %	

V tabeli so navedene priporočene uteži posameznih kriterijev. Te je možno prilagoditi predmetu javnega naročila, pri čemer je treba zagotoviti, da je vsota vseh uteži enaka 100 %. Dovoljene ocene posameznih kriterijev so: 1 (nezadostno), 2 (zadostno), 3 (dobro), 4 (zelo dobro) in 5 (odlično). Skupno število točk posameznega ponudnika pri merilu M – kakovost predložene metodologije in plana dela se izračuna po naslednji formuli:

$$M = M_{max} * \frac{Utež M_c * Ocena M_c + Utež M_i * Ocena M_i + Utež M_j * Ocena M_j + \dots}{5}$$

Primer:

Naročnik določi utež $M_{max} = 20$ točk in uporabi v tabeli priporočene uteži posameznih kriterijev. V postopku ocenjevanja naročnik dodeli ponudniku naslednje ocene po kriterijih:

$M_c = 3$, $M_i = 4$, $M_j = 1$, $M_u = 2$, $M_f = 5$, $M_p = 4$, $M_k = 5$.

Ponudnik iz naslova tega merila prejme skupno:

$$M = 20 * \frac{3*20\% + 4*10\% + 1*10\% + 2*20\% + 5*10\% + 4*20\% + 5*10\%}{5} = 13,2 \text{ točke.}$$

T – trajanje izvedbe predmeta javnega naročila (utež $T_{max} = 5-10$ točk)

To merilo določa zmogljivosti ponudnika – krajše je trajanje izvedbe javnega naročila, hitreje bo predmet javnega naročila na voljo za uporabo in manjši bodo stroški, ki izvirajo iz bremena v zvezi z izvedbo javnega naročila.

V primeru določitve trajanja izvedbe kot merila za izbor je treba opozoriti, da morebitna kasnejša sprememba pogodbe zaradi spremembe trajanja izvedbe, ki je bila upoštevana v merilu za izbor, ni dopustna, razen v primeru objektivnih sprememb okoliščin. Kadar je trajanje izvedbe določeno kot merilo za izbor, naročnik to opredeli tudi kot bistveno sestavino pogodbe in za primer kršitve določi pogodbeno kazen.

Naročnik vrednoti krajše trajanje izvedbe javnega naročila tako, da določi število točk, ki jih ponudnik prejme za hitrejšo izvedbo od najdaljše dovoljene. S tem se nagrajuje hitrejša izvedba, kadar je to za naročnika ugodno, pri čemer pa hitrost izvedbe ne sme škodovati kakovosti. Skladno s tem naročnik lahko na primer določi, da izvedba ne sme biti več kot 20 % krajša od najdaljšega dovoljenega trajanja.

Primer:

Naročnik določi utež $T_{max} = 5$ točk. Najdaljši dovoljen rok izvedbe je 25 mesecev. Ponudbeni izvedbeni rok se kot merilo točkuje tako, da se določi po ena dodatna točka za vsak mesec krajšega izvedbenega roka, pri čemer se rok ne sme zmanjšati za več kot 20 %:

- skrajšanje roka za > 15 dni in ≤ 1 mesec: 1 točka,
- skrajšanje roka za > 1 in ≤ 2 meseca: 2 točki,
- skrajšanje roka za > 2 in ≤ 3 mesece: 3 točke,
- skrajšanje roka za > 3 in ≤ 4 mesece: 4 točke,
- skrajšanje roka za > 4 in ≤ 5 mesecev: 5 točk.

Ponudnik je v svoji ponudbi ponudil skrajšanje roka izvedbe za 2,5 meseca (novi rok je 22,5 meseca) in iz naslova tega merila prejme $T = 3$ točke.

D – delovne razmere ponudnika (utež $D_{max} = 5-10$ točk)

To merilo izkazuje delovne razmere pri ponudniku. Trajnejša zaposlitev vnaša stabilnost v poslovanje ponudnika in pomeni tudi večjo kontinuiteto znanja in možnost usmerjanja razvoja kadrov ter njihovega strokovnega izobraževanja in usposabljanja. Ponudniki se ocenjujejo glede na odstotek nominiranih kadrov v ponudbi, ki so zaposlene pri ponudniku na podlagi pogodb o zaposlitvi za nedoločen čas.

Primer:

Naročnik določi utež $D_{max} = 5$ točk pri pogoju, da morajo ponudniki v svojih ponudbah nominirati pet oseb. Točkovanje se določi na način, da za vsako nominirano osebo, ki je na dan oddaje ponudbe zaposlena pri ponudniku na podlagi pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas, ponudnik prejme eno točko.

Ponudnik je izkazal, da na dan oddaje ponudbe zaposluje tri izmed petih nominiranih oseb na osnovi pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas in iz naslova tega merila prejme $D = 3$ točke.

I – k inovativnosti usmerjen pristop ponudnika (utež $I_{max} = 1-5$ točk)

To merilo dokazuje, da je ponudnikov pristop usmerjen k inovativnosti.

Naročnik določi obseg objavljenih nagrad in priznanj za inovativne arhitekturne in inženirske rešitve oz. dosežke ter razvoj stroke, ki so jih ponudniki pridobili v določenem obdobju pred objavo javnega naročila.

Kot primerne nagrade in priznanja štejejo nagrade in priznanja Inženirske zbornice Slovenije in Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije, dodeljene osebam, ki so bile v trenutku prejema nagrade zaposlene pri ponudniku.

Primer:

Naročnik določi utež $I_{max} = 3$ točke in v javnem naročilu določi, da štejejo nagrade in priznanja IZS in ZAPS, ki so jih zaposlene osebe ponudnika prejele v obdobju petih let.

Točkovanje se izvaja na naslednji način:

- 1 nagrada ali priznanje: 1 točka,
- 2 nagradi ali priznanja: 2 točki,
- ≥ 3 nagrade ali priznanja: 3 točke.

Ponudnik je v svoji ponudbi priložil dokazila, s katerimi izkazuje, da so njegovi zaposleni v obdobju petih let od dneva, ki je predviden kot rok za oddajo ponudb, pridobili s strani IZS in ZAPS eno priznanje ZAPS (zlati svinčnik) in eno nagrado IZS za enkratni inženirski dosežek. Ponudnik iz naslova tega merila prejme $I = 2$ točki.

1.4. Neobičajno nizke cene

Direktivi s področja javnega naročanja dopuščata, da naročniki neobičajno nizke ponudbe izločijo, vendar šele takrat, ko menijo, da ponudnik ni zadostno utemeljil nizke cene. Evropski pravni red tako ne dopušča izločitve ponudbe, ki je nizka zgolj iz tega razloga, temveč samo, če te nizke cene ponudniki niso sposobni pojasniti. Takšno ureditev ima tudi ZJN-3, pri čemer pa je izločitev neobičajno nizke ponudbe obvezna, če je cena nizka zaradi nespoštovanja delovne, okoljske in socialne zakonodaje.

Poleg navedenega tudi odstopanje od ocenjene vrednosti predstavlja zadosten razlog za preverjanje neobičajno nizke cene. V postopku preverjanja neobičajno nizke cene naročnik lahko od ponudnika zahteva predložitev kalkulacije ponudbene cene, iz katere sta za vsako ponujeno storitev oz. del javnega naročila razvidna število potrebnih kadrov in količina dela v urah.

Ponudba z neobičajno nizko ceno naročila odpira vprašanja o možnostih zagotavljanja storitve in možnostih zagotavljanja primerne storitve (obseg, kakovost in nivo obdelave).

Namen določbe je, da se pred izbiro ali zavrnitvijo ponudbe, pri kateri se zaradi višine ponujene cene dvomi v možnost njene izpolnitve, taka ponudba predhodno preveri. Neobičajno nizke ponudbe za gradnje, blago ali storitve lahko namreč temeljijo na tehnično, ekonomsko ali pravno nezanesljivih predpostavkah ali praksah.

Zakon določa tri situacije, v katerih pa naročnik mora preveriti, ali je ponudba neobičajno nizka:

1. če naročnik meni, da je pri določenem naročilu glede na njegove zahteve ponudba neobičajno nizka glede na cene na trgu,
2. če naročnik meni, da v zvezi s takšno ponudbo obstaja dvom o možnosti izpolnitve naročila,

3. če je vrednost ponudbe za več kot 50 % nižja od povprečne vrednosti pravočasnih ponudb in za več kot 20 % nižja od naslednje uvrščene ponudbe, vendar le, če je prejel vsaj štiri pravočasne ponudbe.

Pri tem pa zakon ne omejuje naročnika, da ne bi mogel ponudbe tudi sicer vedno preveriti.

Če naročnik pri preverjanju ponudbe, ki se zdi neobičajno nizka, ugotovi, da je glede vsebinskih rešitev in ponujene cene po tej ponudbi oziroma za to ceno izpolnitev naročila mogoča, potem nizka cena sama po sebi ni razlog za njeno izločitev. Pri tem lahko ponudnik pojasni na primer, da je državna pomoč pridobljena na upravičen in zakonit način ali da mu takšno ceno omogočajo drugačna gradbena metoda, proizvodni proces, tehnična rešitev in podobno.

Zavrnitev ponudbe, ki je neobičajno nizka, pa je obvezna, če naročnik ugotovi, da neobičajno nizka cena ali stroški izhajajo iz neupoštevanja socialnega, delovnega ali okoljskega prava ali neupoštevanja določb mednarodnega delovnega prava.

Naročnik preveri neobičajno nizko ponudbo tako, da od ponudnika zahteva pojasnila, ki pa se lahko nanašajo zlasti na naslednje:

- a) ekonomiko proizvodnega postopka, storitev, ki se zagotavljajo, ali metode gradnje;
- b) izbrane tehnične rešitve ali izjemno ugodne pogoje, ki so na voljo ponudniku za dobavo blaga, izvajanje storitev ali izvedbo gradenj;
- c) izvirnost gradenj, blaga ali storitev, ki jih ponuja ponudnik;
- č) izpolnjevanje obveznosti delovne, socialne in okoljske zakonodaje;
- d) izpolnjevanje zahtev glede podizvajalcev;
- e) možnost, da ponudnik pridobi državno pomoč.

Pri tem je pomembno, da naročniki neobičajno nizko ponudbo presojujejo z vidika vseh naštetih elementov.

Če je naročnik pri presoji pojasnil s strani ponudnika ugotovil, da njegova ponudba ne izpolnjuje obveznosti iz drugega odstavka 3. člena ZJN-3 (zgornja č) točka), je dolžan tako ponudbo zavrniti. V vseh ostalih primerih pa lahko ponudbo zavrne samo pod pogojem, da ponudniku z dokazili in pojasnili ni uspelo izkazati, da bo za ponujeno ceno lahko izvedel javno naročilo.

Najtežje pri reševanju problema neobičajno nizke cene pa je ugotoviti, kateremu konceptu oziroma stališču izmed tistih, ki skušajo opisati neobičajno nizko ceno, je najbolje slediti. Čeprav se zdi, da se izraz neobičajno nizka cena nanaša samo na ceno ponudbe, to ni nujno res, še posebej ne v kontekstu ekonomsko najugodnejše ponudbe kot merila za izbor. V primeru *Belfass* je bilo na primer izpostavljeno, da je število delovnih ur, ki so bile potrebne za zagotovitev storitev, neobičajno nizko, kljub temu da sama cena ni bila. V odločitvah Sodišča Evropske unije srečamo nekaj različnih konceptov, ki skušajo opisati neobičajno nizko ceno, in jih v nadaljevanju navajamo kot pripomoček za morebitno razlago ali poglobljeno razumevanje:

- ali je ponudba »pristna« (Amey, Lombardini, C-285/99);

- ali je ponudba »trdna – preudarna in sposobna preživetja« (SECAP, C-147/06);
- ali je ponudba »zanesljiva in resna« (Renco SpA, T-4/01);
- ali je ponudba »resna« (PC Ware, T-121/08).

Sodna in pravna teorija¹ v tem segmentu opozarjata, da niso vsi zgoraj omenjeni koncepti enako veljavni v smislu pravne razlage. Poudarja pa, da sta sposobnost preživetja in trdnost (utemeljenost) ponudbe objektivna argumenta, medtem ko imata resnost in pristnost ponudbe potencial za subjektivnost. V slednjem se mora naročnik, čeprav je ponudba pristna, še vedno odločiti, ali je ekonomsko upravičena. Zato bi morala biti presoja neobičajno nizke cene z vidika ekonomske upravičenosti ponudbe povezana z objektivnimi koncepti (npr. zasledovanje vsaj minimalne stopnje dobička ipd.).

Iz perspektive izvajalca sta gospodarska trajnost in razvoj oziroma ekonomska upravičenost pogosto povezana z dobičkom. Naročnikov pogled pa se nanaša na to, ali bo prišlo do situacije, kjer bo zelo težko doseči skladnost pogojev iz pogodbe in zahtevami iz projekta. Upravičenost naročnika, da zavrne neobičajno nizko ponudbo, izhaja iz tega, da ne sme izbrati ponudbe, kadar obstaja utemeljeno tveganje za neizpolnitev pogodbe. Gospodarska trajnost oz. ekonomska upravičenost ponudb bi tako morala biti preverjena iz naročnikove perspektive.

Koraki, ki jih mora narediti naročnik, ki se sooča z neobičajno nizko ponudbo, so enako pomembni kot standardi, ki se uporabljajo za ugotovitev, ali je ponudba neobičajno nizka. V zvezi z ocenitvijo stroškov projekta je tako tudi zelo pomembno izboljšati natančnost ocenjene vrednosti s strani naročnika, to pa zahteva tudi obsežno podatkovno bazo o stroških. Predvsem je pomembno, da sta oceni stroškov naročnika in ponudnika na enakem imenovalcu – ocene stroškov lahko namreč variirajo glede na to, ali se izračunajo samo pogodbeni ali tudi nepogodbeni stroški (slednjih izvajalci običajno ne upoštevajo), ali se upoštevajo tržne razmere ali ocena stroškov temelji na podlagi ekonomije poslovanja (običajno to upoštevajo ponudniki, ne pa naročniki) itd. Tako je zelo zahteven korak določiti, kateri elementi so vključeni v stroške. Vedenje o tem pa bi okrepilo naročnikovo razumevanje, kako so bile določene cene ponudb. Na ravni projekta (razpisa) se to lahko doseže tudi z zahtevo po specifikaciji cen v ponudbi. Za korektno oceno ponudbe bi naročniki morali tudi analizirati rezultate prejšnjih ponudb, zato da lahko določijo značilnosti trga, na katerem delujejo. Če ima naročnik vpogled na učinkovitost in občutljivost trga, mu to pomaga pri predvidevanju, ali se lahko pričakuje odstopanja od ponudb in do katere točke se to lahko pripiše razmeram na trgu.

Stroški sredstev, ki jih mora ponudnik zagotoviti, da bo lahko izvedel ponujeno arhitekturno in inženirsko storitev, obsegajo:

- stroške dela: stroški nominiranega in nenominiranega osebja, ki bo sodelovalo pri izvedbi arhitekturne in/ali inženirske storitve (npr. pri projektiranju so to poleg odgovornega vodje del in odgovornih projektantov še vsaj projektanti in obdelovalci), stroški administrativnega osebja (tajnica, računovodstvo, skupne službe ipd.) obsegajo plačo, regres, nagrade, prevoz na delo, prehrano,
- materialne stroške in stroške storitev: potni stroški (kilometrini, dnevnic, nočnin, parkirnin, cestnin, taksij itd.), licencirani računalniški programi in oprema, certificirane

¹ Povzeto po študiji: A. Megremis, Abnormally Low Tenders: Objectifying Detection, Delft University of Technology.

naprave, pisarniški material in oprema, kopiranje, tiskanje, ogrevanje, čiščenje, najemnina, voda, elektrika, telefon, zunanje računovodstvo, stroški plačilnega prometa, izobraževanje itd.),

- amortizacijo,
- druge stroške: takse, davki, zavarovanje odgovornosti, bančne garancije, članarine itd.,
- stroške pridobivanja posla in
- stroške pri dobičku.

Na podlagi naštetega je primerno, da se naročnik osredotoči predvsem na preveritev:

- ali je število nominiranega in nenominiranega osebja (celotne ekipe), ki bo sodelovalo pri izvedbi arhitekturne in/ali inženirske storitve, zadostno;
 - o v ta namen naj od ponudnika zahteva podatke v obliki števila mož in njihovih ur (za vsakega moža posebej);
 - o pri določitvi potrebnega števila normativnih ur za izvedbo storitve si naročnik lahko pomaga s Poenostavljenimi merili za vrednotenje projektantskih storitev za stavbe (IZS in ZAPS) (<http://www.izs.si/dobra-praksa/merila-za-vrednotenje-inzenirskih-storitev/poenostavljena-merila-za-vrednotenje-inzenirskih-storitev/>, http://www.zaps.si/index.php?m_id=strokovna_cena);
- ali s ponudbeno ceno ponudnik pokrije dejanske stroške dela nominiranega in nenominiranega osebja, ki bo sodelovalo pri izvedbi arhitekturne in/ali inženirske storitve;
 - o v ta namen naj naročnik izvede vsaj poenostavljeno kalkulacijo, s katero za celotno ekipo preveri zmožnost izplačila plač, prehrane in regresa, predvsem pri naročilu nadzora in geodetskih del pa tudi potnih stroškov, vezanih s potrebnimi večkratnimi prihodi na lokacijo izvedbe dela;
 - o pri tem naj naročnik upošteva dejstvo, da mora ponudnik vsakemu možu izplačati vsaj minimalno bruto plačo (v obzir je treba vzeti bruto bruto znesek, ki ga dejansko plača podjetje, ter regres in prehrano v minimalnih predpisanih zneskih);
 - o trenutno znaša bruto bruto plača 918,04 eura, regres 790,10 eura oz. po kolektivni pogodbi, prehrana 4,2 eura/dan, potni stroški 0,37 eura/km;
 - o s pavšalnim faktorjem 1,2 ali 1,3 na seštevek stroškov dela in potnih stroškov naj naročnik pavšalno zajame vse druge stroške;
- ali ima ponudnik plačane vse davke in prispevke in sklenjeno zakonsko predpisano zavarovanje odgovornosti za škodo (41.000 eurov na letni ravni);
- ali ima poravnane vse obveznosti do podizvajalcev.

Primer dobre prakse:

V razpisni dokumentaciji je naročnik zahteval, da mora biti nadzor na gradbišču prisoten najmanj štiri ure dnevno, pri čemer bo potreben nadzor tako nad gradbenimi deli kot električnimi in strojnimi deli. Še posebej je zahteval geomehanski nadzor, za katerega bo sicer odgovarjal odgovorni nadzornik. To pomeni, da bodo morali biti na gradbišču stalno prisotni od eden do štirje nadzorniki, saj nadzornik nad gradbenimi deli ni kompetenten za nadzor nad izvedbo inštalacij.

Gradnja naj bi potekala 210 koledarskih dni, to pomeni sedem mesecev oziroma 150 delovnih dni, vsak dan po štiri ure, skupaj 600 ur.

Poleg obvezne prisotnosti odgovornega nadzornika na gradbišču bo moral le-ta skladno z razpisno dokumentacijo opraviti še druge naloge, ki ne sodijo v minimalni obseg nadzora po zakonu o graditvi objektov, kar po oceni zbornice obsega vsaj še 600 ur dela.

Najnižja ponudba znaša 11.212,80 eura z DDV oziroma 9.344,00 eura brez DDV.

Od Ljubljane (kjer je sedež najnižjega ponudnika) do Medvod je približno 14 km, dnevno 28 km. $150 \text{ delovnih dni} \times 28 \text{ km} \times 0,37 \text{ eura/km} = 1.554,00 \text{ eura}$. Toliko bodo znašali potni stroški za enega odgovornega nadzornika.

Vsak nadaljnji odgovorni nadzornik bo stal enako.

Če predpostavimo, da bo delo opravljal le en odgovorni nadzornik, bo ponudniku za stroške dela in materialne stroške ter režijo ostalo $9.344,00 - 1.544,00 = 7.800,00 \text{ eura}$ oziroma 1114,30 eura na mesec. Ob upoštevanju faktorja režije 1,3 to pomeni 857,10 eura/mesec. Znesek minimalne plače trenutno znaša 790,73 eura oziroma 918,04 eura bruto. To pomeni, da ponudnik odgovornemu nadzorniku ne bo mogel izplačati minimalne plače. Hkrati to pomeni, da nima denarja za plačilo odgovornega nadzornika za geomehanski nadzor ter odgovorna nadzornika električnih in strojnih inštalacij. Zaključujemo, da to pomeni: da jih ne bo angažiral ali pa ne plačal, ali pa bo delo opravil nekakovostno.